

MAD

ÖZGÜR İNSAN

M. MEHMET ÜNVER

M. Mehmet Ünver

MAD

Özgür İnsan

M. Mehmet Ünver
MAD
Özgür İnsan

Ön Kapak
Resim: Pans Song
Richard Franklin (1961 – 1997)
Kapak Tasarım: M. Mehmet Ünver

ISBN: 9944126195
ISBN: 9789944126199
Baskı Tarihi: Mayıs 2007 / İstanbul

Yayınevi: Ciniusyayınları
www.ciniusyayinlari.com

Bu romanı barışa, iyi niyete ve özgür düşünceye adıyorum.
Belki de insanın tek kurtuluşu budur: yeniden saflaşmak.

M. Mehmet Ünver
12.12.2003 / Reutlingen

1. Bölüm

Bir şeye inanmak; bozulması en güç büyüdür.

Köylüler tandır başında işlerine dalmışken, ansızın Tara'nın feryadı köyün sessizliğini paramparça etti.

"Mad!"

Tara, kucağında ağırlaşmış çocuğuyla kerpiç evlerin arasından fırladı, köy meydanına koşuyordu. Arkasında, çığlığına kulak verip peşine takılan bir kalabalık vardı. Ayak sesleri birbirine dolanıyor, toz havaya kalkıyordu.

Tapınağın taş merdivenlerine varabildiğinde soluğu tükenmişti. Göğsü acıyla inip kalkıyor, sesini zorlukla yükseltebiliyordu.

"Ram! Ram!"

Tara, sarıldığı Mad'ın titreyen gövdesine daha sıkı yapıştı. Çocuğun nefesi sığlaşmıştı, soğuyan teni toprağın rengine dönmüştü. Çocuk, avuçlarının arasından kayıp gidiyordu. Her nefes, avuçlarında biraz daha sönüyordu.

Kalabalığın önünde, soluk soluğa, yalvarırcasına haykırdı:

"Mad ölüyor, ayağını yılan soktu!"

Tapınağın girişini kapatan, üzerinde güneş, ay ve yıldız kabartmaları bulunan ağır deri örtü aralandı. Açıklıktan, çürümüş meşe ve ıslak toprak kokusuna benzeyen kesif bir hava sızdı.

Gölgelerin içinden ak saçlı, cildi buruşmuş, deri cübbeli ihtiyar bir kadın belirdi. Elindeki asa ve boynundaki renkli taşlardan süzülen ışık, gözlerinde kıvılcımlar yakıyordu. Ram, asasını havaya kaldırdı.

Kalabalığın uğultusu bıçakla kesilircesine durdu. Tapınak, duyulmaz bir nefesle onların korkusunu içine çekiyordu.

"Ne oldu?" diye sordu, sesi kadim taşlar kadar soğuk ve ağırdı.

Tapınağın taş merdivenlerini tırmanırken attığı her adımda, yılların yükü Tara'nın dizlerinde titriyordu. Merdivenlerin sonunda, ihtiyarın karşısında dikildi. Ram'ın yüzü bir taş mühür kadar ifadesiz, gözleri dipsiz birer kuyu kadar derin ve sessizdi. O bakışın içinde, Tara'nın dizlerini daha da zayıflatan ağır bir hüküm sessizce kuruluyordu.

Tara, kucağındaki evladının can çekişen sıcaklığı karşısında erimekte olduğunu hissetti. Hayatı boyunca duyduğu tüm o kutsal anlatıların, nihayet bir işe yaraması gerektiğini düşündü. "Şimdi değilse ne zaman?" diye geçirdi içinden. Bu düşüncenin bir dua mı, yoksa son bir pazarlık mı olduğunu ayırt edemedi.

"Ne olur ölmesin," diye yalvardı, sesi kırılıyordu. "Söyle Tanrıça'ya onu kurtarsın! Eğer kurtarırsa, onu Tanrıça'ya bağışlarım!"

İhtiyar kadın, hareketsiz çocuğu genç annenin ellerinden itinayle aldı ve uzun süzdü. Çocuğun bedeni, yaşına göre beklenmedik derecede ağırdı, taş ağırlığındaydı.

"Bekle," dedi.

Sonra tapınağın karanlık içine döndü. Deri örtü, ardında kalanlara yalnızca loşluğu ve ağır kokuyu bırakarak yeniden kapandı.

Tara, merdivenlerin başında kala kaldı. Az önce verdiği söz, göğsünün içinde yankılanan tek cümleye dönüşmüştü:

Kurtarırsa, onu Tanrıça'ya bağışlarım...

Dizlerinin bağı çözülüyordu, taş basamaklara çökmek için kendini zor tutuyordu. Kalabalık, bir adım geride, fısıltılar içinde bekliyordu. Kimisi merhamet dilercesine göğre bakıyor, kimisi tapınağın girişine.

Zaman, Tara için taşların arasına sıkışmış, kıpırdamayan ağır bir gölgeye dönüştü. Ne güneşin yer değiştirdiğini fark etti ne de rüzgârın yönünü. Yalnızca kucağından alınan oğlunun yokluğunu ve göğsünde açılan boşluğu hissediyordu.

Tapınağın içinden hiçbir ses gelmiyordu. Ne dua mırıldanması, ne asa tıklaması, ne de taşların hışırtısı... Sadece, kulak verince bile duyulamayan bir suskunluk. Bu sessizlik, taş duvarların içinden değil, Tara'nın göğsünün içinden yükseliyordu.

Tara, içinden, çocukken annesinden öğrendiği duaları hatırlamaya çalıştı. Dudakları kıpırdadı ama sözcükler dile gelmedi. Duaların yerini, az önce Tanrıça'ya verdiği çıplak söz almıştı. Artık pazarlık edecek bir şey de kalmamıştı.

Bir süre sonra, deri örtü yeniden aralandı.

"Tara!"

Genç kadın öne atıldı. Çocuğun göğsünün inip kalktığını görünce

sevinçten ihtiyarın ellerine sarıldı, öpücöklere boğdu. İhtiyar, çocuğu kadının kuağına uzatır uzatmaz, Mad annesinin göğsüne aç, umutla atıldı. Sanki biraz önce olanlar hiç yaşanmamıştı.

Tara o anda, ölümün eşiğinden geri dönen bir nefesin ağırlığının insanı nasıl hafiflettiğini ilk kez hissetti.

Aşağıda toplanan kalabalık sevinç çığıkları attı. Ram, onlara hitaben yüksek sesle anlatmaya koyuldu:

“Çocuğu alıp Tanrıça Ninhursag’ın heykelinin önüne gittim. Asamı üç kez havaya kaldırıp indirdim. Yüzüm yere değecek şekilde eğilip dualar okudum. O anda Tanrıça’nın taştan heykeli hareket etmeye başladı. Gözleri yavaş açılırken, güneşin dağların ardından yükselip ovaya dolması gibi, loş tapınağın içi nurla aydınlandı. Gözbebeklerinde yıldızlar parıldayan Tanrıça’nın bakışlarından etrafa saçılan parlak ışıklar tüm gövdesini sardı.”

Kalabalık hayretle dinliyordu. Kimileri korkuyla yere bakıyordu. Kimileri diz çöküp alnını taşlara dayamış, Tanrıça’nın adını mırıldanıyordu.

Ram sözlerini sürdürdü:

“Tanrıça, ‘Getir onu!’ dedi. Yerdeki çocuğu kucaklayıp dizlerine bıraktım. Elini çocuğun kalbine koydu, kalp bir yıldız gibi alev aldı. Göğsü ııkla doldu, derisi şeffaflaştı. Bir şimşek parladı ve yeniden atmaya başladı. Sonra Tanrıça bana döndü: ‘Ram, bu çocuk artık tapınağa aittir,’ dedi ve taş kesildi.”

Ram kalabalıkta bakışlarını gezdirerek devam etti:

“Tanrıça, çocuğun kaderini geri verdi. Onu ölümün eşiğinden çekip aldı. Bu köyü, bu çocuğun nefesiyle yeniden kutsadı. Bundan böyle Mad, Ninhursag’ın koruması altındadır.”

Tara, kayıp bir hazineyi bulmuşçasına Mad’ı koklayarak evine götürdü. Onun sıcaklığını, nefesini, kalp atışlarını hissediyor, bedenine sinen bu canlılığın kendisini ayakta tuttuğunu biliyordu. İçi huzurla doluydu. Yine de aklının bir köşesinde verdiği söz asılı duruyordu, bir iğne ucu kadar keskin, ama henüz acıtmayan bir ağırlıkla.

“İki kadın arasında çözülebilecek sıradan bir mesele,” diye düşündü. “Toprağı düşüp de filizlenmeden kuruyan tohumlar gibi, o sözler de zamanla sessizce unutulup giderdi.”

Bu düşünceye tutunmak zorundaydı.

Ama kalbin en dip köşesinde, unutmanın bazen en ağır yük olduğunu da biliyordu. Çocuğunun sıcak elini avucunda hissederken, bu dingin anın sonsuza dek sürmesini diledi.

2. Bölüm

Köy, akşamüstünün kızılığına bürünmüş, sessiz bir bekleyişe gömülmüştü.

Tara'nın evinin önünde, toprağın üzerinde hâlâ Mad'ın ayak izleri duruyordu. Sanki ölümün soğukluğu oraya çöreklenmiş ve güneşin sıcaklığı bile onu henüz dağıtamamıştı.

Tara, kulübenin girişinde kısa bir an durdu. Çocuğunu kollarında tutarken, Mad'ın biraz önce ölümle arasındaki ince çizgiden nasıl geri döndüğünü düşündü. İçinde beliren huzura rağmen, göğsünde hafif bir sızı vardı. Verdiği sözün ağırlığı kendini hatırlatıyordu.

Ev, fark edilir biçimde daha loş görünüyordu. İçeri girince hâlâ ateş bulundan tifikin sıcaklığı yüzüne vurdu, ancak bu sıcaklık bile içinde taşıdığı gerilimi dağıtmaya yetmedi.

Mad, annesinin omzunda küçük bir iç çekişle uykuya daldı. Tara, çocuğu hasırın üzerine yatırırken, parmaklarının hâlâ titrediğini fark etti.

O sırada deri örtü aralandı. Köyün kadınlarından üçü, endişeli ve meraklı bakışlarla içeri süzüldü. Yüzlerinde hem yardım isteği hem de olan biteni öğrenme arzusu vardı.

"İyi mi?" diye sordu yaşça büyük olan.

"İyi," dedi Tara, sesi kısılmıştı. "Tanrıça onu geri verdi."

Kadınlar, Mad'ın uyuyan yüzüne baktılar. En yaşlı olan, elini çocuğun alnına koyup üç kez dua mırıldandı.

Bu dokunuş, Tara'nın içinde ilk kez bir şeyleri yerine oturtan küçük bir sabır taşı gibi ağır hissedildi.

"Ram seni tapınağa çağırıyor," dedi kadınlardan biri. "Söz verdin Tara... o bunu unutmaz."

Tara "Bu benimle Tanrıça arasında bir mesele size ne oluyor," der gibi suratını ekşitti, yüzünü yana döndü.

"Tamam," demekten başka söz bulamadı.

Kadınlar ayrılınca evin içi yeniden sessizliğe gömüldü. Yalnızca tifte yanan ateşin çatırdayan sesi duyuluyordu.

Tara, Mad'ın yanına oturdu.

Çocuğun göğsünün her inip kalkışında hem şükran hem de korku duyuyordu.

Korku... çünkü geri dönüşler bazen başlangıçlardan çok daha zor gelirdi.

Bir süre sonra tapınağa gitmek için kulübeden çıktı.

Tara, daha önce yüzlerce kez yürüdüğü yolu, bu kez ayaklarının

altında başka bir toprağa basıyormuş gibi hissetti. Tapınağın ağır kokusunu uzaktan bile tanıyordu.

O koku, artık bir umut değil, bir çağrıya dönüşmüştü.

Tapınağa vardığında deri örtü yine aralıktı. Ram, taş merdivenlerin tepesinde onu bekliyordu.

"Geldin," dedi Ram.

Tara başını salladı.

"Verdiğin sözü hatırlıyorsun."

"Evet, ama o an..."

Ram elini kaldırdı, Tara'nın lafını tamamlamasına izin vermedi.

"Mad'ın kaderi artık bizim elimizde değil."

Tara'nın boğazı düğümlendi. Derin bir kuyunun içine düşen taşın boğuk sesiyle:

"Ben... annesiyim," diye fısıldadı. "Onu nasıl..."

Ram, Tara'ya bir adım yürüdü:

"Bir Tanrıça'ya verilen söz geri alınmaz."

Sesi, tapınağın taşları kadar sertti.

Tara'nın dizleri yeniden titredi.

Bu kez çocuğunu kaybetme korkusundan değil; çocuğunu Tanrıça'ya teslim etme düşüncesinden.

Ram, merdivenlerin üzerinden köye baktı.

"Yarın şafakta tapınağa gel. Mad'ın yolculuğu başlayacak."

Tara'nın başı döndü.

Gözleri bulanıklaştı.

Bir an için, toprağın ayaklarının altından çekildiğini sandı.

Ama Ram'ın yüzünde bir tereddüt kırıntısı bile yoktu.

"Bu böyle olacak," dedi ihtiyar, kesin bir tonda.

Tara, geri dönmek için arkasını döndü.

Adımlarını atarken, bir taşın yerinden oynaması gibi içinden bir şey koptu.

Kalbi... kendinden izinsiz, sessiz bir yarılmaya doğru gidiyordu.

Evin yoluna koyuldu.

Karanlık çökmüştü, ama köyün üzerinde hafif bir ay ışığı vardı.

O ışığın altında, Tara'nın gölgesi ikiye bölünmüş görünüyordu:

Biri çocuğunu bağrına basmak isteyen anne, diğeri Tanrıça'ya verdiği sözü taşımak zorunda kalan bir kadın.

Tara eve vardığında Mad hâlâ uyuyordu.

Onu izlerken zaman bir an durdu. Çocuğun nefesindeki hafif titreşim bile dünyasını ayakta tutmaya yetiyordu. Tara Mad'ın küçük elini

avucuna aldı, başını dizlerine yasladı. Bu gecenin ardından hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını biliyordu.

3. Bölüm

Kül kokuyordu kulübe. Gece, sönmüş ateşin üzerine gri bir yorgunluk bırakmıştı. Tara, deri örtüyü araladı; ılık toz taneleriyle dans ederek içeri süzüldü, Mad'ın uyuyan yüzüne değdi. Onu kokladı. Elleriyle çocuğun sırtında, bir elin sıcaklığından çok, gölgenin soğuk dokunuşunu arar gibiydi. Bu koku, ciğerlerinden kopmuş bir parçanın geri dönüşüydü. Sanki kopan bir parçasını yeniden yerine koymuştu.

Testiyi salladı. Şıprırtı. Son damlaydı. Mad direndi, dudaklarını büzdü. Tara'nın bakışlarıyla yenildi.

"İç," dedi, sesi bir anne yüreğinin en ince telinde titreyerek, "büyümen lazım."

Süt biter bitmez, çocuk dışarı fırladı.

"Yılanlardan uzak dur! Meydanın ötesine geçme!"

Tara'nın sesi, kulübenin deri örtüsüne çarptı, içerde kaldı.

Elleri telaşla yünü kavradı. Dışarı çıktı. Gözleri, yavrusunu izleyen bir dişi kurt gibi tetikteydi.

Köylüler, tandır başında sessiz bir ayınle ekmek yoğuruyordu. Tara, İber'e yaklaştı.

"Mad'ı gördün mü?" diye sordu.

"Ahırda," diye yanıtladı İber. "Diğer çocuklarla."

Tara'nın kalbi, göğüs kafesinde kanat çırpın bir kuş gibiydi. Her adımda, dün verdiği söz ensesinde bir noktada yanıyordu. Kurtarırsa, onu Tanrıça'ya bağışlarım!

Ahırın çitinden çocuk kahkahaları yükseliyordu. Mad, keçileri kışkırtıyor, hayvanların şaşkın melemelerine gülüyordu.

"Bebeğim! Ekmek yiyeceğiz!" diye seslendi Tara.

"Şimdi olmaz anne! Oyun daha yeni başladı," diye karşılık verdi Mad.

Tara geri döndü, çömeldi, yünü aldı. Parmakları mevsimlerin dönüşünü andıran, kaçınılmaz bir döngüde hareket ediyordu. Her ilmik, dün verdiği sözün bir yankısını taşıyordu. Zihni ahırdaydı. Kalbi, Mad'ın her adımında atıyordu.

İber yanına geldi.

"Bir an yüreğim ağzıma geldi!" dedi.

Tara zoraki gülümsedi. Tam o anda, iplik koptu. Küçük ama ince bir

çığlık bırakan bir ses yükseldi.

“Sorma,” dedi Tara, sesi titreyerek. “Onu kaybedeceğimi sandım. Ciğerimden bir parça kopuyor gibiydi.”

“Mad çok yaramaz. Gözünü üzerinden ayırma,” dedi İber.

“Ayırmayacağım,” dedi Tara, yünü avuçlarında sıkarak. “Çünkü ona bir şey olursa yaşayamam.”

İber’in yüzü bulutlandı.

“Benim ilk kızım da onun yaşındaydı. Öldüğünde, Tanrıça sustu. Tapınak taş kesildi.”

Sesinde, sönmüş bir ateşin küllerinde gizlenen eski bir öfke vardı.

Göz ucuyla, meydana hükmeden tapınağa baktı.

“Nedense, iş ölüm konusuna gelince, ne tapınak ne Tanrıça yardım eder.”

Tapınağın gölgesi uzuyordu. Aynı soğuk el, şimdi onların üzerine düşüyordu. Havada söylenmemiş her söz, dönüp duran bir bıçak ağzı gibiydi.

“Sen şanslısın,” diye ekledi İber, sesi buruk. “Tanrıça seni duydu. Çocuğunu bağışladı.”

Bu ‘bağış’ kelimesi Tara’nın içini ürpertti. Sırtında, tapınağın taş basamaklarında hissettiği o aynı soğuk teri hissetti. Bağışlanan şey, geri alınmak için veriliirdi çünkü.

4. Bölüm

Zaman, soğuk bir nefes gibi üç ayı alıp götürmüştü. Köylüler, soğuk gecelerde birbirine sarılmak için ormandan odun taşımış, evlerinde kütükten kaleler yığmışlardı.

Tara, Mad’ın sırtına yayılan nefesin sıcaklığında uyandı. Titreyen vücudunu ovuşturarak doğruldu. Uyku, geceden kalma bir kabuk gibi üzerinden döküldü.

Sabahın ilk ritüeline başladı: Odunları seçti, külleri sabırla eşeledi, içlerinde saklı kırmızı kolları budı.

İnce dalları çapraz yerleştirdi ve hayatı yeniden çağıran kadim bir büyücü edasıyla avuçlarını ısıtmak için üfleme koyuldu. Duman gözlerini yakarken, sanki geçmişin yakıcı hayaletleri de gözlerine doluyordu. Öksürdü, göz pınarlarından sızan yaşları sildi, ama pes etmedi.

Nihayet, önce kıvılcımlar çaktı; sonra küçük, titrek bir alev doğdu.

Alevler odunları sarıp yutmaya başladığında, ellerini ısıttı.

Ateş iyice harlanıp kulübeyi titretilen bir turuncuyla doldurduğunda:

“Mad!” diye seslendi, sesi yorgun ama şefkat dolu. “Ateşin başına gel!”

Çocuk, rüyalar âleminde süzülürcesine geldi ve ocağın başına çömeldi. Tara, onun kabarık saçlarını okşadı. Dokunuşu yumuşaktı, ama elini geri çekerken parmakları bir an tereddüt etti, sanki içinden geçen bir veda orada takılı kalmıştı.

Sonra onu şefkatle itekledi. Mad da gülerek aynı karşılığı verince dayanamadı; onu kucakladı, bağrına bastı. Gözlerinde acı hatıralar canlandı:

İki meleğim...

Hastalığın kollarında kayıp gitmişlerdi. Nihursag derin bir sessizliğe gömülmüştü.

Ve Saart...

Ah, Saart. Bir avcıken av olan kocam.

Bir ay boyunca her akşam tapınağa koşmuş, taş basamaklarda saatlerce yalvarmıştı. “Tanrıça’nın bir bildiği vardır,” diye avutmuştu kendini. Ama Nihursag’ın heykelinin oyulduğu büyü, kadim taş cevap vermemişti.

Mad, kocasından kendisine kalan tek hatıraydı.

“Acıktın mı?” diye sordu, alnına bir öpücük kondurarak.

“Evet!”

Tara ayağa kalktı, uzun siyah saçlarını toplayıp omzunun arkasına attı. Kulübenin girişine doğru ilerlerken, soğuk bir metal gibi midesine inen bir huzursuzluk hissetti. Deri örtüyü araladı. Zaman bir an durdu.

Dışarıda, şafağın soluk, gri ışığında Ram dikiliyordu. Sanki gecenin başından beri oradaydı. Bir kaya parçası gibi taşlaşmış, sabırla bekliyordu. Yüzü, ne öfke ne merhamet barındıran, sadece sarsıcı bir sakinlikle yontulmuştu.

Tara’nın nefesi kesildi. Eli bir an havada kaldı, sonra deri örtüyü hızla kapattı. Mad’ı kucakladığı gibi çekip aldı, kulübenin en kuytu köşesine çömeldi, derileri üstlerine çekti. Çocuğun sıcak nefesi, kendi hızlı soluklarına karışıyordu.

“Tara!” diye gürledi Ram’ın sesi dışarıdan.

“Hayır!” diye hıçkırdı Tara, sesi saf korku ve çaresizlikle boğulmuştu.

Bir ölü gibi sessizliğe gömüldü. Öyle derin, öyle ağır bir sessizlik ki bu; kulaklarında sadece kendi kalp atışlarının güm vuruşları kalmıştı.

Zamanın ne kadar geçtiğini bilmeden bekledi.

Sonra, buz gibi parmaklarıyla derileri usulca araladı. Nefesini tutup kulak kabarttı.

Hiçbir şey duymadı.

Mad'ı sıkı sıkıya tutarak, her adımı bir işkenceymişçesine girişe yaklaştı. Deri örtüyü kenarından araladı, gözünü dışarı uzattı.

Ram gitmişti; içi yine de rahat değildi.

İçgüdüğü, bu meselenin düşündüğü kadar kolay kapanmayacağını fısıldıyordu.

Kulübenin etrafında dolaştı; gözleri her gölgeyi, her kıpırtıyı taradı. Sonra, yavaşça başını çevirip tapınağa baktı.

Orada, tapınağın yüksek merdivenlerinde kara bir silüet dikiliyordu. Asası hâlâ elindeydi, aşağıya, kulübeye doğru bakıyordu.

Alacakaranlık yüzünü saklıyordu, ama Tara, onun bakışlarını teninde hissedebiliyordu. Kıpırdamadan, avının yorulmasını bekleyen bir avcıya benziyordu.

Tara, hırçın ve umutsuz bir isyanla başını çevirdi, saçlarını omzunun arkasına savurdu.

İçeri girdi, örtüyü kapattı.

Ateşin başına dönüp Mad'ı sıkıca tutarak yere çöktü. Gözleri alevlerin dansına kilitlendi; sanki tüm hayatı, tüm sevinç ve acıları o turuncu ağızda yanıp kül oluyordu.

Mad, sevgimin son tanığı, diye düşündü yüreği sızlayarak.

Onu kaybedersem, kendimi de kaybederim.

O gün, gözlerini çocuğundan ayırmadı. Onu kaybetme korkusunu ciğerlerine çektiği her nefeste yaşadı.

Sonraki günlerde de aynı korku içinde, her dışarı çıkışında ilk işi gözlerini o kadim taş yapıya dikmek oldu.

Ram hâlâ orada mıydı?

Bekliyor muydu?

Ve en çok korktuğu, içini kemiren o soru:

"Bu bekleyiş ne zaman son bulacaktı?"

5. Bölüm

Günler sonra Tara, kulübesinin önünde kuşları kovalayan Mad'ı izliyordu. Bakışları çocuğun peşinden değil, sanki biraz ilerisini kolluyordu. Gözleri, olacak olanı önceden sezen bir hayvan gibi tetikleydi. Öyle dalmıştı ki, yanına sessizce sokulan Ram'ı fark etmedi.

Ram'ın sesini duyunca panikle fırladı, koşup Mad'ı kaptığı gibi göğsüne bastırdı. İki kalp, aynı korkuyla hızla çarpıyordu artık. Çocuğun nefesi yanağında sıcak bir iz bıraktı.

Neden geldiğini biliyordu. Söz hakkı tanımadan, içindeki dehşeti ele veren bir sesle bağırdı:

"Git buradan, büyücü!"

Parmağını sallayarak tehditler savurdu:

"Uğursuz ihtiyar! Git! Yoksa öldürürüm seni!"

Ram, bedeni gibi cılız, derinden gelen bir sesle karşılık verdi:

"Yılan soktuğunda onu Tanrıça'ya bağışlamıştın."

Tara dişlerini sıktı. Sesi, dişlerinin arasından çıktı:

"Diğerleri gibi ölecek sanmıştım."

Ram duraksamadı:

"Ama ölmedi."

"Tanrıça gitsin kocamı ve diğer çocuklarımı kurtarsın, onları kendisine alsın! Mad'ı vermem. Git buradan! Yoksa seni öldürürüm!"

Tara eğilip yerden bir taş aldı. Hiç düşünmeden Ram'a doğru fırlattı. Taş, ayağının dibine düştü.

Ram güçlükle sakındı. Bakışları bir anda sertleşti.

Sözlerini uzatmadan, kadim sözleşmeleri, tanrıçaya olan borcu ve kaderin mühürlerini hatırlattı. Tara bu sırada sadece kucağındaki Mad'ın nefesini dinliyordu. Her soluk, gecikmiş bir cevaptı.

"Ninhursag'ın kanunu sarsılmazdır," dedi Ram. "Kaderin mührü vurulmuş. Onun yazgısı senin ellerlerinden çoktan çıktı. Teslim ol ve borcunu kabul et."

Tara, bakışlarını Ram'ın gözlerine dikti. Bir an için, korkunun içinden geçen sert bir sessizlik belirdi.

"Ram," dedi. "Kucağımdaki çocuğun sıcaklığı, senin o taş duvarlara kazıdığın sözlerden daha ağır basıyor. Benim tek hayat kaynağım bu çocuğun nefesidir. Eğer tanrıçan bu canı istiyorsa, önce benim etimi kemiğimden ayırması gerekecek!"

Ram sustu. Söz bulamadı.

Bir an durdu; sanki söyleyecek başka bir şey vardı. Söylemedi. Arkasını döndü ve tapınağın yolunu tuttu.

Tara, kucağında Mad'la, onu merdivenlerden çıkana kadar seyretti.

Her adımda, göğsünde bir şey yerinden oynadı; yerine yenisi gelmedi.

O günden sonra Tara'nın dünyası daraldı.

Geceleri rahat uyuyamıyor, sık kabuslarla uyanıyor ve elini uzatıp Mad'ın yanında olup olmadığını yokluyordu. Çocuğun yerinde

olmadığını düşündüğü anlar, uyanıklığından daha gerçekti.

Yaklaşık bir ay boyunca bu hâl sürdü. Ormana gitmedi, odun toplamadı, ava katılmadı. Köylüler üzüliyor, topladıklarını kulubesinin girişine bırakıyordu. Tara geri çevirdi. Sonra sessizliğe razı oldular; getirdiklerini gizlice bıraktılar.

Artık Tara'nın korkusu tek değildi.

Mad'ı tapınağa vermek bir ihtimaldi.

Ama Tanrıça'nın gazabı başka bir ihtimaldi.

Verilen geri alınabilirdi.

Bunu biliyordu.

Bu düşünce günler geçtikçe içine işledi. Alışmak istemediği bir fikre, direne alışıyordu. Buna öfkelen-di.

Neden hep onun omuzlarıydı bu yük?

Neden kader, hep ondan eksilerek yazılıyordu?

Sessizlik artık dinlenilecek bir şey değildi. Bekleyen bir el gibiydi.

Bir gece, ateşe büyük bir odun parçasını hışımla atarken, dudaklarından tek bir cümle döküldü:

"Ya Tanrıça tekrar öldürürse?"

6. Bölüm

Rüzgâr, Arge'nin üzerinde ağır, derin bir nefes alıp veren dev bir canlıymışçasına esiyordu. Tandır dumanı, köy meydanında yoğun, gri bir örtü gibi asılı kalmıştı; sanki dünya nefesini tutmuş, taşın altından çıkacak olanı bekliyordu.

O sabah, herkesin dilinde aynı fısıltı, aynı keskin kaygı vardı:

Tara, oğlunu vermemişti.

Su taşıyan kadınların birbirine eğilmiş başları arasında dolaşan sesler, rüzgârda un ufak olup gidiyordu:

"Böylesi görülmedi."

"Ram bir şey yapmıyor, sadece bekliyor..."

"Ram," diye lafını kesti bir diğeri, sesini daha da alçaltarak, "Tanrıça'nın işaretini bekliyormuş."

Bir diğeri, yüreğine çöken buzdan bir korkuyla başını iki yana salladı:

"Tanrıça'nın öfkesi dağları eritir. Bu sessizlik, gömülü bir bıçak gibi... iyiye alamet değil."

Köyün kenarındaki, yılların yonttuğu büyük taşın gölgesinde toplanan erkeklerin arasından Caf'ın sesi, gergin sessizliği bir çatlak gibi yarıdı:

"Hepimizin başına bela gelecek! Tanrıça'yla pazarlık olmaz. Bir kadın adağını geri alırsa, bedelini hepimiz kanımızla öderiz."

Yanındakiler, onun bu sözlerini yüzlerindeki endişeyle dinlerken ağır başlarını salladılar.

"Ram konuşsaydı, belki Tanrıça da susmazdı."

Caf, elindeki çomağı öfkeyle yere vurdu:

"Ben söyleyeyim size, o çocuk Tanrıça'nın hakkı. Tara vermezse, bir sabah uyanırsız ki toprağımız köze, suyumuz zehire dönmüş."

Tam o sırada, İber elinde testiyle çıkıp yanlarına geldi. Caf'ın sözlerini duyunca yüzü, şafağın solgunluğuna büründü.

"Caf," dedi, sesi öfkeli, "Ağzından çıkan, Tanrıça'nın sözü değil; senin korkunun gürültüsüdür."

Caf yumruklarını sıkarak homurdandı:

"Sen ne anlarsın erkek işinden? Kadınlar hisle konuşur, biz akılla."

İber'in gözleri, içindeki sarsılmaz inancın ateşiyle parladı:

"Belki de sizin aklınız, Tanrıça'nın kalp atışlarını duyamayacak kadar gürültülü. Tara yanlış yapmadı. Bir anneyi, evladını koruduğu için yargılamak, yaratılışın kendisine hakarettir."

Caf'ın sesi, öfkeden ve bir o kadar da çaresizlikten gürledi:

"Merhamet mi? Tanrıça'nın merhameti güneşe benzer. Yakmadan ısıtmaz!"

Artık kalabalık, sözle değil bakışlarla ikiye bölünmüştü.

İber, yumuşak ama yerinden oynatılamayacak kadar güçlü bir sesle yanıtladı:

"Sessizlik, bazen en büyük sözdür. Belki de Tanrıça, bizim korkmamızı değil, inanmayı göze almamızı bekliyordur."

Caf'ın dudakları öfkeden titredi. Hissettiği güçsüzlüğü, çomağını bir kez daha toprağa vurarak dışarı attı:

"Sen ne dersin de, bu iş kötü bitecek! Göreceksiniz!"

Dedikten sonra sinirle dönüp, arkasında huzursuz bir boşluk bırakarak uzaklaştı.

Kalabalık, onun arkasından, üzerlerine çöken ağır bir sessizlikle dağıldı.

O sırada serin, derin bir rüzgâr daha esti. Sanki Tanrıça kendi yüreğini susturmuş, köyün kalbinden yükselen sesleri dinliyordu.

Sadece İber, nehrin yolunu tuttu.

Gözlerini uzaklara, tapınağın silüetine dikerek, yüreğinin en derininden bir dua geçirdi:

"Tanrıçam," diye fısıldadı içinden, "onların korkularının gürültüsüne

değil, bir annenin sessiz çığığına kulak ver. Unutma ki o anne, sana değil, ciğerparesinin nefesine söz verdi.”

O anda, nehrin pürüzsüz, ayna gibi yüzeyinde, görünmez bir taş düşmüşçesine, bir halka usulca genişledi ve sonra, bir şey anlaşılmış gibi, sakinleşti.

Sanki suların derinliklerinden gelen bir ses, “Duanı işittim,” diyordu.

7. Bölüm

Tara, o gün nehirden getirdiğı balığı ateşin başında çeviriyordu. Pişen etten kopardığı bir parçayı önce Mad’ın, sonra kendi ağzına götürdü. Ancak son günlerde içini kemiren sıkıntı ve kaygılar, lokmayı boğazında sıkı bir düğüm gibi tutmuştu. Çiğniyor, bir türlü yutamıyordu; tadı kül gibi geliyordu. Ağzındaki et değil, içine çöken ağırlıktı.

Tam o sırada dışarıdan bir ses yankılandı:

“Tara!”

Ram’ın sesiydi bu.

İçinde birikmiş öfke artık tutulamaz hâle geldi. Yutamadığı lokmayı ateşe tükürdü. Alevler hışırdayarak onu yuttu. Tara, “Uğursuz yine geldi,” diye söylendi ve yerinden fırladı.

Kulübenin girişini kapatan deri örtüyü hızla itip dışarı çıktı. Omuzları gerilmişti, çenesi kilitliydi. Korku geriye çekilmiş, yerini sert ve çıplak bir öfkeye bırakmıştı. Sesi, bir annenin savunma çizgisi gibi keskinleşti:

“Ne istiyorsun ihtiyar? Git, Ninhursag’a söyle başka çocuklar alsın; bak herkeste beş tane, on tane var! Benim biricik çocuğumu ne yapacaksınız?”

Ram, onu ikna etmek için direndi:

“Yılan soktuğı gün, ağzından çıkan söz onu Tanrıça’ya bağladı.”

Tara kırılgan bir sesle kendisini savundu.

“Diğerleri gibi ölecek sanmıştım.”

Ram duraksamadı:

“Tanrıça onu yaşattı.”

Öfkeyle bağırdı:

“Git buradan!”

Ram cevap vermeden önce ürktü, bir adım geri çekildi.

“Kimse senden çocuğunu istememişti,” dedi. “O, senin için zaten ölmüştü. Ondan hemen vazgeçip Ninhursag’a bağışladın. Artık çocuk ona ait.”

Bir an durdu.

“İster misin, Ninhursag da yaşattığı can için pişman olsun ve verdiği geri alsın?”

Tara cevap veremedi. Sözler boğazında asılı kaldı. Öfke, yerini ağır bir sessizliğe bıraktı. Başını eğdi, içeri döndü.

Hiçbir şeyden habersiz, ayaklarına yapışıp kalmış Mad’a baktı. Sonra onu usulca yerden kaldırdı, içeri götürdü. Yeniden ateşin başına çöktüler. Tara bir anda kendini tutamadı ve hüngür hüngür ağlamaya başladı. Mad neler olduğunun farkında olmadan, minik elleriyle annesini teselli etmeye, gözyaşlarını silmeye çalıştı. Sonunda o da titrek sesle ona eşlik ederek boynuna sarıldı.

Saatler boyunca, alevlerin yavaş dansını izlediler. Ateş konuştu, ikisi sustu.

O gece Tara uyumadı. Tanyeri ağarincaya kadar gözlerini hiç yummadı. Mad’ın düzenli nefes alışverişini dinledi. Her nefesi, bir daha duymayacakmış gibi hafızasına kazıdı.

Sabah sessizliğinde, meydan henüz boşken hareketlendi. Mad’ı uyandırmadan, üşümemesi için derilerle sarıp sarmaladı. Sessizce kulübeden çıktı. Tapınağın taş merdivenlerini tırmanırken, her basamak yüreğinde ayrı bir sızı bıraktı.

Tapınağın girişine geldiğinde, üzeri sembollerle bezenmiş gri deri örtü usulca aralandı. Ram, esasını sıkıca tutarak eşikte belirdi.

“Nihayet,” dedi.

Tara konuşmadı. Çocuğunu, kendi bedeninden canlı bir parça koparıyormuş gibi, Ram’ın bekleyen kollarına bıraktı.

Sonra döndü. Hiç arkasına bakmadan kulübesine doğru koştu. Toprak ayağının altında değil, sanki göğsünde çöküyordu. Her adımı, geride bıraktığı yaranın acısıyla ağırdı.

Tapınağın karanlığı arkasında kaldı. Kör bir kuyu gibi, en değerli varlığını yutmuştu.

8. Bölüm

Tara, üzerini derilerle sıkıca örtmüş hâlde yeniden dışarı çıktığında gün iyice ağarmıştı. Ava gidecek kadınlı erkekli kabile, çoktan ormana doğru yola koyulmuştu. Mad uyandığında onu bulamazsa, zamanla Tara’sız yaşamaya alışır, diye düşündü. Bu düşünce, içini rahatlatmadı ama yürümesini sağladı. Bir süre köyden uzaklaşması, belki ikisi için de

iyi olacaktı.

Tara koşar adımlarla önünde ilerleyen kafiye yetişti. Onu fark edenler sevinçle döndü; sırayla sarıldılar. Çoğunun gözleri dolmuştu. Yılanın Mad'ı soktuğu günden beri ilk kez ava katılıyordu; hem de köyün en zor günlerinde. Bu, söze gerek bırakmayan bir karardı. Kafiledelikler Tara'ya moral verdiler, doğru olanı yaptığını söylediler.

Caf ise somurtkan yüzüyle homurdandı:

"Sen ve oğlun yüzünden az kalsın Ninhursag bizi de cezalandıracaktı!"

Söz bitmeden, İber elindeki mızrağı Caf'ın göğsüne dayadı.

"Seni korkak!" diye haykırdı. "Böyle düşündüğünü bilseydik, seni köyde bebeğin yanında bırakır, yeni doğum yapan karın Serende'yi getirirdik!"

Caf, mızraktan kaçmak için birkaç adım geri çekildi. Yüzünü buruşturdu ama tek kelime etmeden yürümeye devam etti. Ayakları öne gidiyor, dili geride kalıyordu.

Kafiledelik kadınlar ve erkekler bu manzaraya dayanamadı; katıla katıla güldüler.

Uzun zamandır ilk kez gülen Tara, eliyle Caf'ı işaret etti:

"İsterseniz," dedi, "Caf'ı avlayalım!"

Ormanın içinden ince bir rüzgâr geçti. Yapraklar usulca kımıldadı, sanki bu sözü alıp arkalarından sürüklendi. Kahkahalar büyüdü, ağaçların arasında dolaştı.

Birbirini tutuşturan neşe sesleri arasında kafiye, yapraklarını dökmüş ağaç gövdeleri arasından ilerleyerek gözden kayboldu. Orman, onları içine alırken sesleri yavaş yuttu.

9. Bölüm

Kalın duvarların üzerinde, tavana yakın bırakılmış geniş deliklerden süzülen ışık hüzmeleri tapınağın içine tozlu bir aydınlık yayıyordu. Mad, alışık olmadığı bu yerde uyandığında gözlerini kırıştırdı; gölgeler ona yabancıydı. Işık bile sanki başka bir yere aitti.

Ram ocağın başında, elindeki geniş kaba kül dolduruyor, sönmüş ateşi yeniden canlandırmaya çalışıyordu. Mad yavaş adımlarla yaklaştı. Ram onu fark edince eliyle yanındaki yeri işaret etti:

"Uyandın demek. Şuraya otur."

Mad bulunduğu yadırgıyor, bir eksikliği hissediyordu. Ağlamaklı bir sesle sordu:

“Tara nerede?”

Ram, çocuğun korkusunu yatıştırmak için yumuşak bir sesle konuştu:

“Tara gitti. Yakında gelecek. O gelinceye kadar benimle kalacaksın.”

Mad’ın nefesi hızlandı; gözleri deri örtüye kayd.

“Tara! Tara!” diye ağlayarak dışarı gitmek için hareketlendi.

Ram, kolundan tutup sakince engelledi. İlgisini çekmek istercesine boynundaki renkli taş ve kemik kolyeyi uzattı:

“Ağlama. Gel, sana bunu vereyim.”

Ama Mad’ı ateşe doğru götürmeye çalıştıkça çığlıkları arttı. Çocukla baş edemeyeceğini anlayan Ram elini geri çekti. Nefesini düzenledi, sesini alçalttı:

“Tamam. Birlikte Tara’ya bakalım.”

Ram deri örtüyü aralamıştı ki Mad aralıktan sıvıştı. Tapınağın merdivenlerinden köy meydanına, kulübelerine doğru koştu. Yaşlı Ram ona yetişemedi.

Mad kulübenin içini dışını kolaçan etti, yerdeki derileri karıştırdı. Tara yoktu. Yüreği hızla çarpıyordu. Her köşe boştu.

Tara nereye gitmişti? Bir daha onu göremeyecek miydi?

Ram onu buldu. Sakinleştirmek için yaşlı ellerini omzuna koydu:

“Ağlama çocuk. Tara gelecek. Birkaç güne kalmaz gelecek.”

Boynundan çıkardığı kolyelerden birini Mad’ın boynuna taktı. Deri cübbesinin kenarıyla gözyaşlarını, akan burnunu sildi. Sonra elinden tutup tapınağa geri götürdü.

Mad hâlâ hıçkırıyordu ama bu kez direnmiyordu. Tapınağın merdivenlerine vardıklarında birden durdu. Ellerini yukarı kaldırıp Ram’a baktı; bakışı, söze ihtiyaç bırakmıyordu.

Ram şaşırıldı. Zaten zorlandığı merdivenleri bir çocukla çıkmak kolay değildi. Ama çocuğun ısrarına dayanamadı.

“Ya Ninhursag,” diyerek eğildi.

Mad’ı kucağına aldı. Titreyen bacaklarıyla merdivenleri çıkıp tapınağa girmeyi başardığında, kendi gücüne kendisi de şaşıtı. Çocuğu ateşin başında yere indirdi.

“Burada bekle. Sana yiyecek getireyim. Sakın ağlama.”

Deri örtüyü aralayıp dışarı çıktı. Mad’ın hıçkırıkları seyrekleşmişti; sesi yavaş duruluyordu.

Kısa bir süre sonra Ram elinde bir parça etle geri döndü. Ateşin yanına baktı; boştu. Gözleri loş köşelere kayd ve bir anda donup kaldı.

Mad, Tanrıça Ninhursag’ın taş kucağında oturuyor, ayaklarını sallayarak ona bakıyordu.

Şaşkınlıkla eti yere bıraktı. Koşarak geldi, Mad'ı omzundan tutup aşağı indirdi.

"Seni Tara'nın oğlu! Nasıl çıktın oraya? Ninhursag canını almamışsa şükret!"

Mad bu öfkeyi anlamadı. Ateşin başına otururken içinden geçirdi: Büyükler oyunları hep bozuyordu.

Ram yere düşen eti aldı, temizledi. Ateşin başına, Mad'ın yanına oturdu. Eti bıçakla parçalara ayırıp şişlere geçirdi, alevlerde çevirmeye başladı.

Mad'ın aklına Tara geldi; o da böyle yapardı. Elini şişlerden birine uzattı.

Bu çocuksu çaba Ram'ın hoşuna gitti. Kızgınlığı yavaşça dağıldı. Gülümseyerek başını salladı. Mad da ona bakıp güldü, aynı hareketi tekrarladı. Ateşin başında, aralarında sessiz bir uyum kuruldu.

Ram Mad'ın başını okşadı. Mad ona baktı, ilk kez geri çekilmedi.

Etleri birlikte pişirdiler, birlikte yediler. O gün tapınaktan çıkmadılar.

Ram tapınırken, Mad kenarda yeni kolyesiyle oynadı. Ram onu izliyor, tapınakta bir çocuğun nefesini yıllar sonra duymanın dinginliğini hissediyordu. Kendisi de yalnız, kimsesizdi, ama bunu bir kader gibi değil, yaşamın gerekli kıldığı bir nefes gibi taşır görünüyordu.

Akşam karanlığı çöktüğünde Mad yorulmuştu.

Tara'yı özlüyor, dalıp gidiyor, bakışları sürekli tapınağın girişine kayıyordu.

"Tara gelecek mi?"

"Gelecek."

"Ne zaman?"

"İki, üç gün sonra."

"İki mi? Üç mü?"

"Ben de bilmiyorum."

Mad elindeki kolyeyi gösterdi:

"Arkadaşlarıma yarın bunu göstereceğim."

Ram, bu hevesi tanıdık bularak gülümsedi:

"Olur. Hadi şimdi yat, uyu."

"Uyandığımda Tara gelir mi?"

Ram cevap vermedi. Mad'ın gözkapakları söz bitmeden kapandı.

Ram, üşümesin diye üzerini derilerle örttü. Onu seyretti: Beyaz teni, yuvarlak yüzü, tıpkı Tara gibi uzun, siyah saçları vardı. Bakışı bir an durdu.

Bir süre sonra o da yoruldu. Mad'ın yanına uzandı, sırtını döndü,

kafasını koluna koydu. Derin bir nefes aldı ve uyudu.

Tapınağın içinde yalnızca ateşin hışırtısı ve taş Tanrıça'nın sessiz bakışı kaldı.

10. Bölüm

Ram kendine geldiğinde saçlarında ve boynunda garip bir ağırlık hissetti. Yokladığında bunun Mad'ın elleri olduğunu anladı. Anlaşılan çocuk uyurken ona sarılmıştı. Parmakları uykuda bile gevşememişti. Herhâlde Tara ile yatarken de böyle yapıyordu, diye geçirdi içinden. Bu dokunuş hoşuna gitmişti.

"Mad kalkarsa yine ağlar, Tara'yı sorar," diye düşündü. Onu uyandıracak en ufak harekete bile cesaret edemedi. Nefesini bile sayarak uzandığı yerde kımıldamadan, gözleri açık bekledi.

Mad uyandığında hızla doğruldu, sesi çatlayarak sordu:

"Tara geldi mi?"

"Daha gelmedi," dedi Ram, yavaşça doğrularak.

Mad gözlerini kapattı, dudaklarını büzdü. Ağlamaya başladı. Bu kez sesi düşüktü, sanki deniyordu. Ram ihtiyar parmaklarıyla Mad'ın yanaklarından süzülen yaşları sildi.

"Ağlama."

Mad ikna oldu, ağlamayı kesti. Ellerinden tutup Ram'ı deri örtünün olduğu tarafa doğru çekti.

Birlikte tapınaktan çıkıp merdivenlerin başından aşağıya baktılar. Mad, koşuşan çocukları görünce "Dawi!" diye bağırdı ve bir anda merdivenlerden inmeye başladı.

Yanlarına vardığında çocuklar oyunu bırakıp etrafını sardı. Mad boynundaki kolyeyi gösteriyor, eliyle tapınağı işaret edip heyecanla anlatıyordu. Kısa bir duraksamadan sonra "elim sende" oyunu yeniden başladı. Bu kez Mad da içlerindeydi. Köy meydanı, çocuk sesleriyle doldu. Sesler birbirine karışıyor, toprakta yankı buluyordu.

Bir süre sonra Ram merdivenlerden indi.

"Gel, tapınağa gidiyoruz."

Mad oyuna doymamıştı. Taş duvarlar, sessizlik, yaşlı bir kadın...

"Gelmek istemiyorum. Dawi ile oynayacağım."

Ram elinden tutunca Mad kurtulup kaçtı. Çocuklar durup onları izlemeye başladı. Ram, nefesi kesilince sesini yükseltti:

"İnat etme çocuk!"

Mad bildiği yere sığındı:
"Bırak beni! Tara gelince sana kızacak! Oynamak istiyorum, Tara'yı istiyorum!"
Ram'ın sesi sertleşti:
"Sen de Ninhursag'ı kızdırırsan görürsün! O, seni diğer çocuklar gibi oynaman için istemedi tapınağına!"
Mad başını yana eğdi, merakla sordu:
"Ninhursag kim?"
"Dün tapınakta kucağında oynadığın Tanrıça."
"O şişman kadın mı?"
"O şişman kadın değil. O bir Tanrıça!"
"Bana bir şey yapar mı?"
"Hayır," dedi Ram, sesi yumuşayarak. "Kızdığım için öyle dedim. Hem o bizi korur."
"Yılandan da mı?"
"Evet, yılandan da."
Mad durdu. Direnci söndü. Birlikte tapınağa döndüler.
Ram, ocağın yanına birkaç odun attı, közleri üfledi. Alevler yükselince Mad'in ellerini tuttu.
"Üşümüşsün. Ellerini ısıt. Ben yiyecek getireyim."
"Ben de geleyim!"
"Olmaz. Burada kal."
Ram dışarı çıktı. Merdivenlerden inip bir kulübenin girişinde durdu. Bir kadın ona et uzattı. Ram eti aldı; esasını ve eti birlikte havaya kaldırdı. Gözleri kapandı, dudakları kıpırdadı; mırıltısı rüzgâra karıştı.
Mad, merdivenlerin başından onu izliyordu.
Ram döndüğünde çıkıştı:
"Niye dışarı çıktın? Üşütürsün!"
O gün aldıkları et akşama da yetti. Soğuk yüzünden kimse dışarı çıkmadı. Ram tapınakta, Mad'in bitmeyen sorularına cevap verdi.
"Niye heykelin önünde yatıyorsun?"
"Tapınıyorum."
"O nedir?"
"Ninhursag'a dua ediyorum."
"Niye?"
"Bizi koruması için."
"Ninhursag'ın mızrağı var mı?"
"Yok."
"Bizi nasıl koruyor?"

"Büyüsöyle."

"Büyü nedir?"

Ram ateşe baktı:

"Korkuyu yenmektir. Korkmadığın şey seni incitmez."

"Niye sana büyücü diyorlar?"

"İnsan anlamadığı şeyden korkar, çekinir. Ben büyücü değilim. Hizmetçiyim."

Ram anlattıkça simasında bir ferahlama belirdi. Mad'ın en saçma sorularını bile büyük bir ciddiyetle yanıtladı.

Gökten düşen ateşi, kayanın parçalanışını, dumanları, rüyayı...

Mad dinlerken nefesi ağırlaştı. Gözleri kapandı.

Ram gülümsedi:

"Rüyalarında anlarsın belki."

Yanına uzandı. Uyuyana dek tavana baktı.

Sabah erkenden uyandılar. Ateş tazelandı. Mad'ın sesi titriyordu:

"Tara bugün gelecek mi?"

"Bugün olmazsa yarın."

"Tara'yı çok özledim."

Ram iki eliyle Mad'ın başını tutup kendine çekti. Ona sarıldı. Mad da küçük kollarını Ram'ın beline doladı.

Tapınakta uzun bir sessizlik oldu.

Ateş çıtırdadı. Taşlar sustu. Zaman bekledi.

Ninhursag'ın taş gözleri, her şeyi olduğu yerden izlemeyi sürdürdü.

11. Bölüm

Ormanlık alanın bitip meranın başladığı yerde, seyrekleşen ağaç gövdelerinin ardına gizlenmiş avcılar nefeslerini tuttular. Otlayan at sürüsü henüz hiçbir şeyin farkında değildi. Toprak dizlerinin altında ezildi; her sürünüş bir sınıra yaklaşıyordu. Yeterince yaklaştıklarında ayağa fırladılar ve koştular.

Uzun deri kementler havada sallandı. Her avcı kaçan bir atın peşine düştü. Tara'nın gözüne kestirdiği, gür siyah yeleli bir at ormana doğru ok gibi fırladı. Ağaçlar arasında yön ararken hızı kesildi, o bir anlık tereddüt, ikisinin de kaderini belirledi. Tara kemendi yelelerinden boynuna geçirdi.

At yakalanmıştı; vahşiliği dinmemişti.

Şahlanıyor, kişniyor, Tara'yı peşinde sürüklüyordu. Diğer avcılar

yardıma koştu. Kısa sürede atın boynuna üç kement daha dolandı. Tara toparlandı; çizikleri yanıyordu ama ayaktaıdı.

Dört yöne çekilen at ölümüne çifteler savurdu. Kurtulamayacağını anlayınca duruldu. Tara, hayvanın duruşundaki o geçici kabullenışı sezdi. Kemendini İber'e verdi ve usulca yaklaştı.

At gerildi, itti.

Tara bir hamlede yelelerine yapıştı, çıplak sırtına atladı. İki kolu boynuna dolandı.

O an, hangisinin kime tutunduğu belli değildi.

At hırçınlaştı. Şahlandı. İkinci şahlanışta Tara yere savruldu.

Avcılar kahkahaya boğuldu.

Tara'nın gururu kırılmıştı. Yine de kalktı, yeniden denedi. Bir daha. Üç kez daha.

Her düşüşte kahkahalar yükseldi, çizikler derinleşti. Son düşüşünde İber yetişmese yerde kalacaktı. Onu bir kütüğe oturttu.

"Yarına kadar ehlileşmezse," dedi pratik bir avcı tonuyla, "eti üç gün yeter."

Avcılar atı iri bir ağaca bağladı.

Soğuk bastırdı. Çakmak taşları çalıları tutuşturdu. Ateş büyüdü, etler pişti, karınlar doydu.

İber kızartılmış eti uzattı. Tara önce reddetti, sonra aldı. Yavaşça çiğnedi. Ateş kemiklerini ısıtıyordu ama içi hâlâ soğuktu.

Dolunay yükseldi. Avcılar ateşin çevresinde uykuya daldı. Rüzgâr dumanı dağıtıyor, gökyüzü gümüş bir parıltıyla yanıyordu.

Tara uyumadı. Ay ışığında ağaca bağlı atı izledi. Kimseye sezdirmeden doğruldu, atın yanına gitti. Yelelerini okşadı.

"Neden bu kadar direniyorsun?" diye fısıldadı.

Atın sıcak soluğu avuçlarına değdi. Tara deri kesesinden bir avuç kestane çıkardı, uzattı. Hayvan tereddüt etti, yaklaştı, yedi. Gözlerindeki sertlik çözülmedi ama geri çekilmedi.

Tara bir kez daha okşadı onu.

Tam geri dönecekken karanlıkta bir çift gözün kendisini izlediğini fark etti. İber'di. Bakıştlar. Konuşmadılar. Söze gerek yoktu.

İber gözlerini kapadı. Tara sırtını döndü.

Alevlerin çıtırtısına baykuşun sesi karıştı.

12. Bölüm

Avcılar ormana gideli beş gün olmuş, hâlâ dönmemişlerdi.

Köydeki sessizlik, günler içinde içine çekilen bir bekleyişe dönüşmüştü. Gün ortasında, meraklarına yenilen köylüler tapınağın merdivenlerine kadar gelip seslendiler:

“Büyücü, neredesin?”

Çok geçmeden, elinden tuttuğu küçük Mad’la birlikte merdivenlerin başında beliren Ram, durup onlara baktı.

“Ne istiyorsunuz?”

“Avcılar ne oldu? Ne zaman gelecekler?”

Ram, nefesi ağzında bir an tutup verdi.

“Ninhursag’a sormalıyım,” dedi. “Cevap alırsam söylerim.”

Mad’ı orada bırakıp tapınağa döndü. İçeri girdi, taş döşemeler boyunca yürüyüp Ninhursag’ın önünde durdu. Asasını üç kez havaya kaldırıp indirdi. Sonra yere bıraktı. Ellerini ileri uzattı, yüzü taş zemine değene dek eğildi. Dualar mırıldandı. Uzun süre.

Ama işaret gelmedi.

Tam o sırada tapınağın deri örtüsü açıldı. Mad nefesi kesik içeri daldı:

“Tara geliyor! Tara geliyor!”

Ram doğruldu. Tapınmayı yarım bıraktı. Mad’la birlikte dışarı çıktı. Merdivenlerin başından ormana baktılar. Avcılar gerçekten de dönüyordu. Köylüler sevinçle bağırarak onlara doğru koştu.

Mad Ram’ın elini bıraktı. Merdivenlerden aşağı indi, kalabalığa doğru bağırarak fırladı:

“Tara! Tara!”

Avcılar gurur alayı gibi ilerliyordu. En önde, sırtında siyah bir atla Tara vardı. Köy meydanına vardığında zarifçe attan indi. Yuları birine uzattı. Ardından koşarak gelen Mad’a doğru eğildi.

“Mad! Bebeğim!”

Onu kucakladı. Havaya kaldırdı. Yeniden bulmuş gibi sımsıkı sardı. Yanaklarından öperken gözü, merdiven başından onları izleyen Ram’a takıldı. Bir anlığına durdu. Yüzünden birçok duygu geçti. Sonra Mad’ı bırakmadan kalabalığın arasına karıştı.

O gece köy meydanında büyük bir ateş yakıldı. Günün kahramanı Tara ve attı. Köylüler hayranlıkla konuşuyor, bu ilkin heyecanını paylaşıyordu.

“Tam iki gün sürdü,” dedi Tara. Ateşin ışığı yüzünü aydınlatıyordu. “Benim kadar inatçı olduğu için adına ‘Tar’ dediler. Bütün kestanelerimi verdim. Benimkiler bitince İber’inkileri de...”

Kalabalık güldü. Avcılar Tara’nın sekiz düşüşünü anlatıp taklit ettikçe

kahkahalar yükseldi. Bu kez alay yoktu. Sadece hayranlık vardı.

Gece ilerledi. Kalabalık kulübelerine dağılırken Mad, Tara'nın kucağında uyuyakalmıştı.

Ram ateşin öbür ucunda oturuyordu. Gözleri kısılmıştı. Bakışı, iki yön arasında asılıydı.

Tara Mad'ı sarsmadan ayağa kalktı. Ram'la göz göze geldi. Bir an durdu. Sonra hiçbir şey söylemeden kulübesine gitti.

Bir süre sonra yeniden dışarı çıktı. Ateşin yanına yürüdü. Yanan odunlardan birini ucundan tuttu. Kulübesine dönerken Ram'la yeniden göz göze geldi.

Ram'ın bakışındaki yalvarışı ve yalnızlığı fark etti. Durdu. Sesi yumuşaktı ama kararlıydı:

"Sadece bu gecelik."

Ram'ın omuzları gevşedi. Hüzünlü bir tebessümle başını eğdi. Ardından tapınağa doğru yürüdü.

Rüzgâr taş basamaklardan geçerken külü savurdu.

Tapınağın eşiğindeki Ninhursag heykeli, hiçbir şeye karışmadan, bu insanî sahneyi sessizce izliyordu.

13. Bölüm

Güneş nehrin sırtından kayarken suları tunca boyadı. Tandır dumanı ağır yükseliyor, ılık bir rüzgârla yanık ekmek ve toprak kokusu tapınağın basamaklarına taşınyordu. Köy, akşamın eşiğinde soluklanıyordu.

Hava ağır değildi, ama içinde çözülemeyen bir bekleyiş geziniyordu.

Şerba tandırın yanına çömelmiş, bastonunu huzursuz bir ritimle toprağa vuruyordu. Her darbeye kuru toprak ufalanıyor, toz bulutları içindeki fırtınayı ele veriyordu. Sanki toprak bile onunla birlikte sıkıntı çekiyor, anlam veremediği bir şeyi taşıyordu.

İber tandırın yanına geldiğinde, hamura ilgisiz görünen Şerba'nın önünde durdu, sitemle sordu.

"Bağ yine susuz. Ben mi koşacağım her yana."

Şerba bastonunu daha sıkı kavradı.

"İki gün önce gittim. Su akıyordu."

İber yorgunluğunu bastırmadan üstüne yürüdü, sesi sertleşti.

"Demek iki gündür uğramadın. Yaşlanıyorsun, Şerba."

Şerba cevap vermedi. Bastonunun ucuyla toprağa derin bir çizik açtı. Toprağın o çizikten sessizce sızladığı bile duyuluyordu.

Tam o sırada Ram yanlarına geldi. Üstü başı topraktı, yüzündeki yorgunluk yolun kendisiydi. Selam bile vermeden bir kütüğe ilişti, ayaklarını uzattı, gözlerini ufka dikti. Bakışı, orada olmayan bir şeyin içinden geçiyor gibiydi.

İber ona bir parça ekmek uzattı.

“Bugün çok sessizsin.”

Ram avuçlarını birbirine sürttü.

“Tapınakta... tuhaf bir sessizlik var. Anlatması güç.”

İber hamuru tandıra yapıştırırken mırıldandı.

“Herkesin yükü kendine ağır gelir.”

Karşıdaki taşın üzerine çömelmiş Dawi, olan biteni izliyordu. Ağzındaki ot sapı onu çocuklukla delikanlılık arasında bir yere sabitliyordu. Dayanamayıp seslendi.

“Baba... sen gençken de böyle miydin. Hep böyle sessiz.”

Şerba'nın dudaklarında buruk bir gülümseme belirdi.

“Gençken çok konuşurdum. Ağzımdan çıkanı kulağım duymazdı. Sonradan anladım, boş laf çokmuş.”

Dawi merakla devam etti.

“Peki gençken kadınları anlar mıydın.”

Şerba bastonunu toprağa saplayıp derin bir nefes aldı.

“Anlamak mı. Gençken kendi derdimi bile anlamazdım. Kadınlar... onları anlamak değil, anlaşılmaq istersin. Yanılırsın da.”

Yerinden kalkan Şerba tandırın yanına geçti. İber hamuru elinde tutarken biraz yana kaydı. Şerba kapağı ayarladı. Sonra hamur, İber'in avuçlarından Şerba'nın avuçlarına geçti. Şerba yağurmaya başladı.

İber ateşi kollarken alaycı bir tebessümle mırıldandı.

“Demek şimdi anlamaya çalışıyorsun ha.”

Şerba omuz silkti.

“Şimdi mi. Şimdi sadece dinliyorum. Konuşmak yerine.”

Gözleri arada bir tandırın ağzından taşan alevlere kayan Ram konuşmadan onları dinliyordu.

Dawi bu kez Ram'a döndü. Gözlerinde saf ama inatçı bir merak vardı.

“Ram... Tanrıça neden Mad'ı seçti. Neden bir kız çocuğunu değil de onu.”

Ram başını kaldırmadı. Ateşe baktı. Alevlerin içinden konuşur gibiydi.

“Bilmiyorum.”

Dawi afalladı. Ram'ın “bilmiyorum” demesi, dağın “yokuş değilim” demesinden farksızdı.

“Ama sen tapınağın gözüsün. Bilmez olur musun.”

Ram'ın sesi derinleştii, ağırlaştı.

"Tanrıça susunca, insanın bildiğı her şey yerinden oynar. Mad'ı neden seçti... belki de sadece kendisi bilir."

Gözleri gökyüzünü taradı, bakışı tapınağın üzerine indi.

"Bazı şeyler," diye ekledi fısıltıyla, "seçilene bile karanlık kalır."

14. Bölüm

Tara, sözünde durup oğlunu tapınağa bıraktığında, gece çoktan çökmüştü. Taş merdivenlerden inerken dönüp bakmadı. Çünkü bakarsa geri döneceğini biliyordu, o dönüşün bedeli ise kendisini parçalamaktı.

Kulübeye döndüğünde onu sessizlik karşıladı.

Mad'ın yokluğunda kulübe Tara'ya genişledi. Duvarlar uzaklaştı, tavan yükseldi. Boşluğu artık onun nefesi dolduramıyordu. Ateş sönmeye yüz tutmuştu, közlerin arasında cılız kıvıllıklar titriyordu.

Tara derilerin üzerine oturdu. Elini nereye koyacağını bilemedi, önce dizlerine, sonra göğsüne, en sonunda yere bıraktı. Hiçbiri sığınacak bir yer değildi.

Mad'ın yattığı girinti bomboştı. Artık bir yatak değil, yalnızca bir oyuktu. Tara bakmamak için başını çevirdi, ama gözleri kendine ait değilmişçesine hep oraya döndü.

Ateşe bir odun attı. Alevler bir an canlanıp geri çekildi. Isı vardı, ama anlamı yoktu. Elini uzatıp çekti. Artık sıcaklık bile bir sahtekârdı, yakmıyor, avutmuyordu.

Kulübenin içinde yürüdü. Bir adım, duruş. Bir adım daha. Ayak sesleri yabancı ve yankılı geliyordu. Sanki kulübede bir gölge daha dolaşüyor, nefes almadan onu izliyordu.

"Mad şimdi uyanmış mıdır." dedi kendi kendine.

Düşünce boğazını sıktı. Kulak kabarttı. Dışarıdan yalnızca rüzgârın geceye serptiğı bir uğultu geldi.

Yere çöktü. Dizleri toprağa değdiği an, içinde bir şey kırıldı. Eğildi, alnını soğuk zemine koydu. Ne dua etti ne ağladı. Sadece kırıldığı yerde kaldı. Kırık şeylerin sesi bile çıkmazdı.

Zaman da orada, onunla birlikte dondu.

Bir süre sonra doğruldu. Gözleri yanıyor, ama yaş akımıyordu. Elini ağzına götürdü, "Mad" diye fısıldadı. Ses duvarlardan yankılanmadı. Sanki duvarlar bile bu ismi artık taşımaya cesaret edemiyordu.

Derilerin arasına uzandı, oğlunun kokusunu aradı. Bulamadı. Sadece

kendi kokusu vardı, ağır, yabancı ve gereksiz.

Gözlerini kapadı. Açtı. Uyku gelmedi. Zaten bu gecenin uykuya ait olmadığını biliyordu.

Girişteki deri örtüye baktı. Kıpırdamadı. Dışarıda hayat devam ediyor muydu, bilmiyordu. Çıktı, kulübenin önünde durdu.

Karanlıkta, uzakta tapınağın silueti seçiliyordu. Uzun baktı. O mesafe, bir annenin içindeki çılgılık kadar genişti.

Yanaklarından süzülen birkaç damlanın farkına bile varmadan, içeri döndü.

Ateşin hışırtısı kesildi. Közler söndü. Tara kalkıp yeni odun atmadı. Ateşin de Mad gibi gitmesine izin verdi.

Gecenin en derin karanlığı kulübeyi tamamen yuttu.

Tara gözlerini tavana dikti, hiçbir şey aramadan baktı. Aradığı şeyin artık geri gelmeyeceğini biliyordu.

Sabaha karşı fark etmeden uyukladı.

Kendi yalnız kalp atışlarıyla uyandı.

Gün ağarıyordu.

Mad yoktu artık.

15. Bölüm

Mad bazı geceler, istisna olarak, Tara'nın yanında yatıyordu. Ama Tara, onu tapınaktan tamamen koparmanın Ninhursag'ın gazabını getirmesinden korkuyordu. Bu korku, her gecenin içine sızıyordu.

Bu yüzden, yüreği sızlayarak, onu kendi elleriyle tapınağın merdivenlerine kadar götürüp Ram'a teslim ederdi. Kendi kalbini de bu acı gerçeğe alıştırmaya çalışıyordu.

Mad her ayrılıştta direnir, Tara'nın eteğine yapışırdı. Tara dizlerinin üzerine çöker, onun gözyaşlarını silerdi:

"Ben buradayım, bebeğim. İstedğin zaman gelir, yanımda yatarsın. Ama sen tapınağı sevmelisin. Büyüyünce rahip olacaksın, Tanrıça Ninhursag'a hizmet edeceksin. Onu memnun edip hepimizi kötülüklerden koruyacaksın."

Mad'ın bu düzene alışması zaman alıyordu.

İlk başlarda hırçın ve gönülsüzdü. Tapınakta yatmak, Ram'ın dualarını tekrarlamak, arkadaşlarıyla istediği kadar oynayamamak içini daraltıyordu. Ram onu kolundan çekip götürdüğünde, diğer çocukların özgürlüğüne uzaktan, iç geçirerek bakardı.

Kalbi iki dünya arasında gidip geliyordu:

Bir yanda sıcak bir kucak, diğer yanda taşın soğuk ağırlığı.

Hangisine ait olduğunu bilmeden büyüyordu.

Ram, gittiği her yere Mad'ı da götürüyordu. Sanki çocuk yalnızca öğrenmek için değil, ihtiyaç Ram'ın yalnızlığını paylaşmak için de oradaydı. Gördüğü her şeyi ona anlatmak istiyor, Mad anlamasa bile bilgeliğini aktarmaktan keyif alır görünüyordu. Anlatırken sesi yumuşuyor, adımları yavaşlıyordu.

Bir gün, nehrin yukarısındaki maden ocağına gitmesi gerekti. Tara ve köylüler o gün ovadaki tarlalarda çalışıyor, nehirden açtıkları kanalla ekinleri suluyorlardı.

Ram yolda, yürüyüşüne uyumlu bir ritimle, öğüt verir gibi konuştu:

"Köyde herkes bir diğerinin nefesidir. İşbölümü olmalı. Topraktan, avcılıktan ve madencilikten kazandığımız ürünleri birlikte kullanırsınız. Çünkü birlikte üretiriz."

Mad merakla sordu:

"Maden nedir?"

Ram gülümsedi, bir bilge edasıyla yanıtladı:

"Nehrin yukarısındaki mağaralardan maden çıkarırsınız. Bunu bize Tanrıça Ninhursag öğretti. Avcıların mızrak uçları, çiftçilerin kürekleri hep o madenden yapılır."

Mad'ın gözleri parladı:

"Maden ocağını görmek istiyorum! Neden ben de gelemiyorum?"

"Orası senin için tehlikeli. Önce öğrenmen gereken başka şeyler var."

"Neyi öğrenmeliyim?"

"Öğrenmeyi, Çocuk. Sadece öğrenmeyi."

Mad anlamamıştı. Bu sözler, taş duvarlara çarpıp geri dönen bir ses gibi, içinde yankılandı.

Bir süre yürüdüler. Mad gözlerini tarlaya çevirdi ve dayanamayıp koştu. Tara onu görünce kucağını açtı; Mad koşarak geldi, Tara onu havaya kaldırdı, sonra yere indirdi. Çocuk hemen küreği kaptı, annesi gibi toprağa saplamağa çalıştı. Kısacık boyu ve küçücük elleriyle uzun saplı kürekle uğraşırken komik ve dokunaklı görünüyordu.

Kadınlar ve erkekler gülmeye başladı. Ram bile uzaktan bakıp gülümsedi, kendi kendine mırıldandı:

"Tara'nın oğlu işte..."

Mad küreği toprağa saplamağı nihayet başardığında başını kaldırdı. Tara gülümseyerek ona baktı. O bakışta, Mad'ın içi gevşedi.

Toprak toprağa karıştı, kahkahalar rüzgâra yayıldı. Mad, Tara'nın

yanında durup göğsünü kaldırırken nefesinin sıcaklığıyla günü tamamladı.

16. Bölüm

Zaman, Arge'nin üzerinde ağır, bal rengi bir ışıkla akıyordu.

Sabahın nemi tandır dumanına karışıp göğsü yükseliyor, çamurla sıvanmış kulübelerin duvarlarından incecik, gümüşü bir buhar tütüyordu. Serinlik toprağın derinliklerine çekiliyor, yerini güneşin yakıcı nefesine bırakıyordu. Gün acele etmeden ilerliyordu.

Tandırın yanında hamur elden ele dolaşıyordu. Parmaklar ılık hamura giriyor, hamur biçim alıyor, bir sonraki ele geçiyordu. Yoğuruş, aktarış, bekleyiş, her gün yeniden başlıyordu.

Tara kalabalığın içinden İber'in yanına sokuldu, su kabını yere bıraktı. Bir süre konuşmadılar. Yalnızca külün hafif çıtırtısı, rüzgârın kulübeler arasında dolaşan uğultusu, aralarındaki sessizliği büyütüyordu.

Tara sonunda fısıldadı.

"Gece nehrin sesi değişti. Sanki sular taşlara vururken bir isim sayıklıyordu. Mad diye."

İber başını kaldırmadan, dudaklarının kenarında ince bir gülümseme belirdi.

"Şimdi suyla mı konuşuyorsun."

"Bu aralar hep rüya görüyorum," dedi Tara. Gözleri buğulandı. "Rüyalarımnda nehir, annemin söylediği ninniler gibi mırıldanıyor."

İber, hamuru elinde evirirken kısa bir cevap verdi.

"Ram'a sor. Rüyaların dilini en iyi o bilir."

Tara hemen karşılık vermedi.

Biraz ötede, yaşlı bir ağacın gölgesinde iki ihtiyar oturuyordu. Makrut'un elinde yılların yonttuğu ince bir asa vardı. Şerba'nın dizinde ise oyup durduğu küçük, şekilsiz bir tahta parçası duruyordu.

Makrut asasını toprağa vurdu.

"Her sabah aynı. Hayat hep aynı."

Şerba başını salladı. Bıçağı tahtada bir çentik daha açtı.

"Yaşlanınca anlıyorsun. Gençken her şeye atılırsın. Yaşlanınca oturup dinlemeyi öğrenirsin."

O sırada Mad, bir rüzgâr hışırtısı gibi önlerinden geçti. Annesinin yanına varınca Tara kollarını açtı, onu yavrusunu kanatlarının altına alan bir kuş gibi sınıksız sardı. Tandırdan çıkardığı altın renkli, mis kokulu

ekmeklerden birini ikiye böldü. Sıcak buharı tüten parçayı Mad'a uzattı.

"Acıktın mı, bebeğim."

"Ram, 'ekmek ve su getir' dedi."

Tara birkaç ekmekle su testisini aldı, tapınağın gölgesine kadar Mad'a eşlik etti. Taş basamakların eşliğinde durdu. Mad'ın elini son kez sıkıp bıraktı. Dudakları kimıldadı, sesi çıkmadı. Sonra boğazındaki düğümü bastırır gibi yutkundu.

Mad içeri yönelince Tara yerinde kaldı. Bir an daha. Sonra, sesini iyice kısarak, taşlara değil de kendi içine konuşur gibi fısıldadı.

"Bir gün fırsat doğarsa, onu geri alacağım."

Geri dönerken adımlarını yavaş tuttu. Toprağın üzerinde yürürken, yüzündeki acı derine çekildi. Bakışı kulübelerin arasından geçti, ama akli orada kalmış gibiydi.

17. Bölüm

Bahar, Arge'ye bir sevgilinin nefesi gibi sessizce girdi. Nehrin yüzeyindeki don çoktan çözülmüş, su yeniden çocukların sesine çarparak çağlıyordu. Orman da kış boyunca tuttuğu nefesi nihayet bırakmış, yeşilin bin tonuyla bezenerek köyü de beraberinde canlandırmıştı.

Köyde tandırların dumanı sabah erkenden yükseldi; öğleye kadar buhar, ılık bir rüya gibi evlerin üzerinde dolaştı. Meydanda deriler serildi, hasırlar yere yayıldı. Adamlar sıcak ekmekleri böldü, dumanı hâlâ ciğerleri yakan hamurları birbirine uzattı. Ellerinden dökülen unlar, sabah ışıyla karışıp havada kutsal bir toz bulutu gibi parlıyordu. Rüzgâr tandır dumanını nehre taşıyor, su bu dumanı alıp ormana götürüyordu. Toprak, su ve ateş aynı solukta birleşmiş gibiydi. Köy, sabahın erken saatlerinde sessizce uyanıyordu.

Çocuklar çoktan nehir kıyısına inmişti. Ayakları suya değdiğinde nehir, uykudan uyanmış gibi titredi. Taşları üst üste koyup küçük köprüler yaptılar; su bu taşlara çarparken kahkahalarını taşıdı. Eru, avuçlarına aldığı balığı tutup gülerek tekrar suya bıraktı.

"Tanrıça bu balığı görsün!" diye bağırdı.

Sami, bir avuç çamurdan minik kuleler yaptı.

"Bu da Tanrıça'nın evi!" dedi.

Su, onların oyunlarını alıp akıntıya kattı; nehir çocuk sesiyle doldu.

Tandır başındaki köylüler onları izlerken birbirlerine seslendi:

"Şu neşeye bak," dedi Helma. "Suyun büyüü çocukları kendinden

geçiriyor.”

Ormanın kıyısında gençler, çocukların gürültüsünden uzaklaşıp gölgeli yerlere çekilmişti. Helu ile Aren, birbirine bakmadan aynı ağacın gölgesine oturdu. Ala, yüksek bir dala tünemiş hâlde Mira’ya baktı.

“Bütün kış ağaçlar bizden ne sakladıysa, şimdi cömertçe gösteriyor,” dedi fısıltıyla.

Zahir, uzaklara bakıp Mad’ı aradı gözleriyle.

Mad, ormanın girişinde durmuş, rüzgârın yapraklarda dolaşan uğultusunu dinliyordu. Rüzgâr hem dua hem sır gibiydi; taş duvarların bile duyamadığı bir dille konuşur gibiydi, yaklaşıncı geri çekiliyor, susunca yeniden başlıyordu. Mad kulak kesildi, nefesini tuttu, uğultunun içindeki ritmi yakalamak ister gibi başını eğdi. Tanrıça’nın heykeli sessizdi, ama rüzgâr yerinde durmuyordu. Mad yaprakların arasına bir adım sokuldu, sonra geri çekildi; uğultuyu dudaklarında sessizce yokladı, bir büyü hecesi arar gibiydi. Gözleri yeniden heykele kaydı. Dudaklarını araladı, Ram’a seslenecekmış gibi durdu, sonra sustu.

Ala, elindeki yaprağı aşağı bıraktı. Döne inen yaprak yere değmeden Aren onu yakaladı; ikisi de güldü. Bu gülüş, ormanın taş tapınaktan daha sıcak olduğunu hissettiriyordu. Dallar arasından geçen rüzgâr sırları birlikte taşıdı.

Meydanda ateş yakılmıştı. gençler tandırdan çıkan ekmekleri hasırların üzerine bırakıyor, duman havada bir anı gibi asılı duruyordu. Ateşin yanında oturan yaşlı Ur-Zababa’nın yüzündeki çizgiler, nehrin akışı gibi derindi. Yanında karısı Zalita, içi ot dolu kâseyi tutuyordu; kokusu rüzgârla birlikte dolaşıyordu.

Çocuklar ateş çevresine halka olmuştu. En küçükleri Etem, nehre doğru işaret etti:

“Baba, su neden hiç yorulmaz?”

Ur-Zababa gülümsedi:

“Çünkü su Tanrıça’nın nefesidir oğlum. Yorulsa biz de nefes alamazdık.”

Zalita çocuğun saçlarını okşadı; bakışı kısa bir an Mad’a kaydı.

“Baksana,” dedi, “o da suyu kalbiyle dinliyor.”

Ateşin ışığı yüzlerine vurduğunda gölgeler yan yana düştü.

Ram uzaktan onları izledi, sonra ayağa kalktı. Gözleri bir an nehirden gelen kakhahalara, sonra ormanda dolaşan rüzgâra takıldı. Ateşin başına geçti, ellerini bir çocuğun ilk duası gibi kaldırdı. Kalabalık duruldu.

“Tanrıça Ninhursag,” dedi. “Bizi suyla yıkayan, toprağa seren sensin.

Bugün, baharın ilk nefesinde sana teşekkür ederiz. Suyun taşmasın, ormanın solmasın. Çocukların kahkahasıyla, gençlerin kalbiyle bizi birleştir.”

Köylüler ellerini önce yere, sonra göğse, sonra kalplerine götürdü. Bir rüzgâr geçti; ateşin kıvılcımları havaya sıçradı, suya doğru sürüklendi. Ram avuçlarını indirdi.

Şerba hafifçe eğilerek fısıldadı:

“Bugün herkes Tanrıça’yla kendi dilinde konuşuyor.”

Ram’ın sesi alçaktı:

“Korkarım o diller bazen fazla özgür konuşur; özgürlük de kolay taşınmaz.”

Güneş batıya eğildi. Yemekler paylaşıldı, sıcak ekmekler herkesin önüne uzatıldı. Mad, İber’in verdiği ekmeği aldı, sessizce Dawi’ye verdi.

“Tar da böyle koşuyor,” dedi Dawi.

Mad gülümsedi:

“Tar su gibidir. Ne zaman duracağını kendi kalbi bilir.”

Gün ilerledikçe köy üç ayrı nefesle yaşadı: nehirde çocuklar, ormanda gençler, ateş başında büyükler. Güneş kaybolunca Ram seslendi:

“Halka olun!”

Eller, elleri buldu.

Ram gözleri kapalı dua etti:

“Tanrıça, suyun taşkınlığını, ormanın gizini ve insan kalbini aynı terazide tart. Ağırlığı fazla olanı sen taşı; biz taşımakta aciziz.”

Herkes başını eğdi. Kimisi toprağa, kimisi suya, kimisi yalnızca içinden bir isim fısıldadı. Mad da dudaklarını kıpırdattı:

“Tanrıçam... özgürlüğün su kadar berrak, orman kadar derin olduğunu bana unutturma.”

Güneş nehre indi; yansıması kızılıkla akıp gitti. Ormanın içinden bir kuş sesi yükseldi, rüzgâr dalların arasına taşıdı. Ateşin son kıvılcımları sönmeden Ram Mad’a baktı. O bakışta kaygı da vardı, bekleyiş de.

Gece yaklaşırken, köy yavaş yavaş sessizleşti; herkes kendi payına düşen yorgunlukla dinlenmeye çekildi.

18. Bölüm

Mad, dışarıdaki çocukların sesleri yükseldikçe, avluya çıkmak istiyor, Ram da ona engel oluyordu. İhtiyar, onu göz ucuyla bile bırakmıyor,

sesi kısa ve sert iniyordu.

“Sana bir şey olursa, Ninhursag’ın gazabı büyük olur.”

Bu uyarı her seferinde Mad’ın bedeninde bir gerilim bırakıyordu. Çenesi kilitleniyor, dişleri birbirine gömülüyor, avuçlarının içi ısınıp terliyordu. Dudakları kıpırdıyor, ama ses çıkmıyordu. Bazı günler bu sessizlik, bir anlık bir patlamaya dönüşüyor, nefesi boğazında düğümleniyordu.

Şafak öncesinin keskin sessizliğinde, tapınak avlusunda yalnız kuşlar su içiyordu. Ram, kil tasını elinde tutarak Mad’ı yanına çağırdı. Mad yaklaşınca Ram toprağı işaret etti.

“Toprağa bak,” dedi. “Nerede su saklıysa, orada Tanrıça nefes alır.”

Mad diz çöktü. Toprağı avuçladı. Parmaklarını yavaşça bastırdı, sanki ilk kez dokunduğu bir canlının nabzını arıyordu. Toprağın sıcaklığı parmaklarının arasından dökülürken bir an nefesini tuttu. Sonra başını kaldırdı, sesi çocukça bir açıklıkla yükseldi.

“Peki... Ninhursag’ın nefes almadığı bir yer var mı.”

Ram’ın yüzündeki kırık kaya çizgileri derinleşti. Soru, yıllardır kimsenin cesaret edip açmadığı bir gedik gibiydi.

“Tanrıça’nın olmadığı yer mi,” diye mırıldandı. “Tanrıça her yerededir.”

Mad bakışlarını ihtiyarın gözlerine sabitledi.

“O her yerdeyse... niçin bazı çocukların nefesi kesiliyor. Niçin köyde insanlar ölüyor.”

Ram taşı sertçe yere bıraktı. Kil çatırdadı. Kuşlar irkildi. Ram kuru bir sesle konuştu.

“Mad, bu sorular toprağı çatlatır.”

Mad başını kaldırdı. Gözleri hiç sönmeyen bir meydan okumayla parladı.

“Toprak çatlamazsa, içindeki suyu nasıl bulacağız.”

Ram cevap veremedi. Bakışı bir an Mad’ın yüzünde kaldı, sonra kaçtı. O anda aralarındaki sessizlik, ilk kez yer değiştirdi.

Ram duaları öğretirken Mad’ın gözleri girişe kayıyordu. Deri örtünün aralığından sızan güneş ışığı taşlara düşüyor, dışarıdan gelen uğultu avluya ince bir şerit gibi giriyordu. Mad, duvarın dibinde otururken parmaklarını taşın pürüzüne sürüyor, gözleri ışığın iziyle birlikte dışarıya uzanıyordu. Avlunun ötesinden Tar’ın sesi duyulunca Mad’ın omuzları istemsizce geriliyor, başı o yöne dönüyordu. Nehirden gelen serinlik yüzüne vurduğunda, çocukların suya çarpan sesleri uzaktan yükseliyordu.

19. Bölüm

Mad, annesi Tara'dan ata binmeyi öğretmesini istedi.

Ram bunu duyunca, "Küçüksün, düşersin," diyerek yasakladı.

Ama Mad'ın ata binme hevesi kolay sönmedi. Tara'ya gizlice öğretmesi için ısrar etti.

Tara, oğlunun bir gün tapınağın kadim sırlarının içinde kaybolup kendisine tamamen yabancılaşmasından korkuyordu. Mad'ın bu arzusu, onun için hem bir umut hem de bir tehlike gibi parladı.

Bu nedenle, Ram'ın otoritesine karşı işlenen bu sessiz suça, kayıtsız kalamadı; bilerek ortak oldu.

Geceleri köy derin uykuya daldığında, Mad'ı gizlice ormana götürüyor, ay ışığında atı çıkarıp dizgin tutmayı öğretiyordu.

Mad çabuk kavradı. Dizginin geriliminde özgürlüğün nabzını hissettiği o ilk an, çocukluğunun en parlak anısı oldu.

Kısa sürede su gibi hareket eden, kendini hayvana bırakmayı bilen iyi bir biniciye dönüştü.

Bu sırlarını tapınaktan ve Ram'dan gizlemeyi başaran ana oğulun tek korkusu, Tanrıça Ninhursag'ın bir gün öfkelenip bu ihaneti ortaya saçmasıydı.

Bu gizli teşebbüs, Ram'a karşı söze dökülmeyen bir başkaldırıydı.

Artık ihtiyar kadının görmediği, bilmediği bir dünyası vardı Mad'ın.

Ve o dünya, ona ilk kez "kendine ait olma" hissini veriyordu.

Bir gece Tara ile buluştuklarında Mad bir gerçeği artık söylemeden duramadı.

Ram'a rağmen girişilmiş bu suç ortaklığının bir gün zarara dönüşebileceğini hissediyor, bunu annesiyle paylaşmak zorunda kalıyordu.

"Bu sabah kötü bir rüya ile uyandım," dedi, nefesi hafif titreyerek.

Tara endişeyle yaklaştı:

"Ne rüyası?"

"Rüyamda Ram, taştan bir tahtta oturuyordu. Başında ay ve yıldızlardan bir taç vardı. Bana 'Ben senin koruyucunum... ve sen benim sesim olacaksın' dedi."

Tara'nın yüzü soldu.

"Büyücü sırrımızı öğrenmiş olabilir!"

"Ben ona hiçbir şey anlatmadım."

"Anlatmana gerek yok," dedi Tara, sesi incelerek. "Büyücüler çoğu zaman söylenmeyi duyar."

Kötü ihtimaller Tara'nın yüreğini bir anda kasıp kavurmuştu.

"Çok dikkatli olmalıyız!" diye uyardı.

Mad başını salladı.

"Merak etme anne. Ona yakalanmam... çok dikkat ederim."

20. Bölüm

Tapındaki dualar, taş duvarlar, törenler... Hiçbiri Mad'ın kalbinde yer bulmuyordu.

Onun için "Tapınağa hizmet edecek," demişti biri.

Mad, her seferinde içinden sorsa da cevap bulamıyordu:

"Kim böyle dedi? Sadece Ram'ın gördüğünü, konuştuğunu, işittiğini söylediği Tanrıça mı?

Önünde diz çöken köylülere hiç karşılık vermeyen şu sessiz taş heykel mi?"

Bazen öfke Tara'ya bile sığıyordu. İçini kemiren çaresizlikle:

"Bıraksaydın da ölseydim."

Tek isteği, kendi hayatına sahip olmaktı.

Gecenin soğuk nefesi tenine değdiğinde bile içindeki ateş sönmüyor, avcılarla ormana gitmek, tarlalarda güneşin altında çalışmak istiyordu. Köylülerin abartılı hikâyeleri bile ona özgürlük kokuyordu; belki de bu abartı, sıradan hayata katlanmanın tek yoluyla.

Bir gün tapınakta oturlurken Ram yine "hizmet"ten bahsetti. Mad artık dayanamıyordu.

"İstemiyorum."

Ram şaşkınlıktan bir an nefes alamadı.

"Sana kötü büyüler yapılmış olmalı. Kimlerle oynadın?"

Mad hafif bir alayla başını kaldırdı:

"Ormanda yılanlarla oynadım. Büyüyü onlar yaptı. Bir kez daha sokacaklar mış. Ninhursag bile kurtaramayacakmış beni."

Ram ürperdi.

"Ne diyorsun sen?"

Mad, çocukluğunu aşan sert bir tepki gösterdi.

"Ölsem de kurtulsam senden."

Ram derin bir iç çekti.

"Ölürsen yine Ninhursag'ın yanına gidersin."

Mad acı gülümsedi:

"Orada da sana katlanamam. O yüzden hiç ölmem."

Ram, cevap vermeyince tartışma anlamını yitirdi.

21. Bölüm

Tapınağın avlusundaki sabah sessizliği, havada asılı kalan bir dua gibiydi.

Ram, her zamanki gibi kutsal taşları yere dizmiş, Mad'ı çağırmıştı. Her biri bin yıllık bir bilgelikle yüklü bu taşlar, toprağın, yağmurun, rüzgârın ve ölümün işaretlerini taşıyordu.

"Her sabah olduğu gibi," dedi Ram, sesi alışkanlığın ağırlığıyla çınlayarak, "bu taşları Ninhursag'ın düzenine göre yerleştir. Toprak, su, nefes ve yaşam."

Mad diz çöktü. Taşları eline aldı. Fakat parmaklarının arasındaki ağırlık, alıştığı soğukluktan farklıydı. Taşlar, içlerinde saklı tuttukları bir sırı açığa çıkarmak ister gibi titriyordu.

Toprağı suyun yanına değil, ateş işaretinin yanına koydu.

Rüzgâr taşını da ölümün yanına bıraktı.

Ram'ın kolları, içten içe gerilen bir düğüm gibi çatıldı.

"Yanlış dizdin!" dedi, sesi taşları yerinden oynatacak kadar sertti.

Mad ellerini dizlerine bastırarak doğruldu.

Bakışları ilk kez kaçmıyor, doğrudan Ram'ın gözlerine kararlı bir meydan okuma gibi saplanıyordu.

"Hayır," dedi, "yanlış değil. Toprak ateşle birleşince çanak olur."

Ram taş kesilmiş gibi baktı.

Tapınağın duvarları bile, taşların arasına sıkışmış bu yeni sözün ağırlığını duymuş gibi suskunlaştı.

"Kim öğretti sana bunu?" diye fısıldadı.

Cevabı duymak, geri dönüşü olmayan bir şeyin kapısını aralayacakmış gibi.

Mad gözlerini yere indirdi, ama sesi hiç tereddüt etmiyordu:

"Nehir kıyısındaki çömlekçi Nazu... Toprak ateşte pişmezse çömlek olmaz, dedi. Ateş yakar ama biçim de verir."

Ram, taşların bu başkaldırın dizilişine uzun baktı.

Gözlerinde hem korku hem de beklenmedik bir hayranlık kıpırdadı.

Sonunda yorgun ama kararlı bir sesle uyardı:

"Bu taş dizilimini başka kimsenin yanında yapma. Duaların yerini değiştiren, Arge'nin dengesini de yerinden oynatır."

Mad cevap vermedi.

Ram yerinden doğruldu, dışarı çıkacakmış gibi adım attı.

Mad hemen sordu:

“Nereye gidiyorsun?”

“Caf’ı görmeye gidiyorum. Onu uyarmam gerekiyor...” dedi Ram.

Mad merakla yerinden fırladı ve bir gölge gibi peşine takıldı.

Caf’ın kulübesine vardıklarında onu karısı ve çocuklarıyla taştan bir duvar örerken buldular.

Kısa selamın ardından Ram, azarlayıcı bir tonda konuştu:

“Bu yaptığın doğru değil. Kulübelerin ve ahırların zaten duvarları var. Neden yeni bir duvar örüyorsun? Neden ağaçları hapsediyorsun?”

Caf’ın savunması kaba ve muhakemesizdi:

“Bu ağaçlar benim. Onlara ben bakıyorum. Köyün çocukları tırmanıyor, meyvelerini alıp götürüyorlar. Onun için burayı taşla örerek çeviriyorum. Bir daha yaklaşmasınlar.”

Ram’ın sesinde hem şaşkınlık hem de kırılganlık vardı:

“Köyün çocukları hepimizin çocukları değil mi? Toprak ortak, maden ortak, su ortak. Ağaçlar meyvesini saklamıyor ki biz saklayalım.”

Caf öfkeyle bağırdı:

“Benim çocuklarım da başkasının ağacına dadanıyorsa, onlar da duvar örsün! Hatta isterlerse taş bile taşırsın!”

Caf ikna olacak gibi değildi.

Üstelik saygısızdı.

Ram ise, Arge’de hoşuna gitmeyen bir değişimi ilk kez bu kadar çıplak görüyordu. Köyün ritmi, tam da onun yaşlanıp gücünün kırıldığı bir zamanda elinden kayıyordu sanki.

Kuruyan boğazıyla yutkundu:

“Arge’de her şey ortak olmalı,” dedi yalnızca.

Caf’ın inatçılığı, Ram’ın daha fazla konuşmasını gereksiz kılıyordu.

“Tanrıça bu konuda bir ihtar yaparsa bildiririm,” deyip somurtarak yanından ayrıldı.

Mad, Ram’ın arkasından yürürken içinden şaşırtıcı bir duygu geçti:

İlk kez ona hak verdiğini fark etti.

Caf’ın ördüğü duvarlar, madeni ya da toprağı ayırmıyordu; insanı insandan ayırıyordu.

Mad’ın kalbi ağırlaştı.

Duvarda kullanılan o taşlar sadece toprağı değil, insanın ruhunu da bölüyordu. O anda Mad bir şeyi anladı:

Bir şeye sahip olmak, onun başında nöbet tutmanın ilk adımıydı.

Tara da ona “Benim çocuğum,” derken, aynı duvarı sevgiyle örüyordu.

Ve o sevgi, özgürlüğün etrafında görünmez bir çember kuruyordu.

22. Bölüm

Ram, bir ara Mad'ı tapınağın ağır sessizliğiyle baş başa bırakıp dışarı çıktı. Mad, tapınağın merdivenlerinde oturuyor, köyün günlük hareketini seyrediyordu. Bir süre sonra Ram, elinde uzun, ince bir kamışla döndü. Hiç konuşmadı.

Tapınaktan içeri girip ocağın kenarında duran keskin ağızlı bakır bıçağı aldı ve girişe yakın yerde bağdaş kurdu. Yüzünde, giz saklamaya alışmış insanların o ağır dinginliği vardı.

Mad onu dikkatle izliyordu.

Ram, kamışı dizine koydu. Avuç içiyle bir canlının hatlarını yoklar gibi ölçtü, bir karıştan biraz uzun kesti.

Bıçağıyla üst ve alt kısımlarını oydu. İçini çıkartıp attı; lifleri acele etmeden, dikkatle temizledi.

Kamışın içi boşaldığında, hafifledi; artık bir nesne değil, nefes bekleyen bir beden gibiydi.

İçi boş kamışta belli aralıklarla delikler oydu. Tam hizasına gelecek şekilde alt tarafa bir delik daha açtı.

Uç kısmını biraz uğraşarak oydu. Sonra durdu. Kamışa baktı.

Dudaklarını kamış ucuna dayayıp üfledi.

İlk ses hafifti; sanki yokluyordu.

Parmaklarını deliklerin üzerinde kaldırıp indirdikçe, ses değişti.

İnce bir sızıya benzedi, sonra uzaktan gelen bir ağdın yankısına...

Ses acele etmiyor, kendini yavaş açıyordu.

Mad olduğu yerde kıpırdamadan dinledi. Gözleri büyümüştü.

Ram'ın önüne biraz daha yaklaşıp kamışı inceledi. Bu sert kamıştan çıkan şey, taşa benzemezdi.

Taş susuyordu; nefes susmuyordu.

Dayanamayıp sordu:

"Bu nedir? Ne güzel sesi var?"

Ram kamışı dudaklarından uzaklaştırdı.

"Bu sırrı yıllardır gizliyordum."

"Niçin?"

"Kimse öğrenmesin diye değil," dedi Ram. "Yeri bozulmasın diye. Sessiz şeylerin kaderi, kalabalığın elinde kolayca parçalanır."

Bir an sustu.

"Sessiz yerler insanı kendine yaklaştırır. Ninhursag da sessizliği sever. Onun tapınağında, sesi çoğaltmaktan çekindim."

Mad biraz düşündü, sonra alçak bir sesle:

"Ram... ben de sana bir sırrımı vereyim. Ama kızmayacaksın, olur mu?"

Ram başıyla onayladı.

"Söyle."

"Tara bana at binmeyi öğretti. Ata çok iyi biniyorum. Bazı geceler ormanda Tar'la dolaşıyorum."

Ram bu itirafı şaşırtıcı bir sakinlikle karşıladı.

"Biliyorum."

Mad yerinden doğrulacak kadar şaşırdı.

"Kızmadın mı?"

"Hayır," dedi Ram. "Sen Tara'nın oğlusun. Bazı şeyler söylenmeden de bilinir."

İkisi de gülümsedi.

Mad kamışı eline alıp ağzına götürdü. Üfledi. Çıkan ses yorgun bir ısılgı andırıyordu. Ram onun hevesinin sönmesine izin vermedi:

"Sana öğreteceğim. Ama sık çalmayacaksın. Dualarını da öğreneceksin."

"Tamam! Ram, bunun adı ne?"

"Bir adı yok."

"Büyüldül olsun mu? Konuşur gibi."

Ram başını salladı.

"Olur. Büyüldül olsun."

Bu olaydan sonra Mad'ın Ram'a bakışı değişti.

"Bu ihtiyar kadın kim bilir daha neler saklıyor," diye geçirdi içinden.

Büyüldül nefesle konuşuyordu; nefes ise hayatın kendisiydi.

Böylece yeni bir alışkanlık başladı.

Mad boş vakitlerinde nehrin yukarısındaki gölgeli bir ağacın altına oturuyor, Büyüldül'i üflemeyi deniyordu.

Başlarda çıkan sesler dağınık ve sertti. Ama pes etmedi. Zamanla nefesi yumuşadı; ses onunla birlikte büyüdü, içine bir yol buldu.

Tapınağın merdivenlerinde çaldığında insanlar durup dinlemeye başladı.

Kimse konuşmuyor, kimse ne dinlediğini tam olarak bilmiyordu.

Yalnızca, o sesin alışıldık dualardan farklı bir yere dokunduğunu hissediyorlardı.

Ram tapınağın basamaklarında durup dinledi. İçinden yine, "Tara'nın oğlu," diye geçirdi.

Bu kez söz, hayretle karışık bir kabullenişti.
Tara uzaktan bakıyordu.
Gözlerinde gurur vardı, ama keşkeler de eksik değildi.
Belki de onu tapınağa vermek, sandığı kadar tek yönlü bir karar olmamıştı.
Mad'ın sesi rüzgârla birlikte yükselirken, Ram içeride sessizce dua etti.

23. Bölüm

Ne Arge Nehri durmak biliyordu, ne de zaman. İkisi de kendi yataklarında akıyor, önlerine çıkan her şeyi sessizce aşındırıyordu.

Zaman, Mad'ı tapınağa ilk geldiği o ürkek çocuktan alıp on yedi yaşına getirmişti. Artık içinde, dualarla doldurulmaya çalışılan ama dolmayan bir boşluk vardı.

Tapınakta öğretilen hemen her şeyi öğrenmişti. Doğumda yıldızlara bakmayı, evlenmek isteyenleri bağlayan sözleri, ölüyü nehre uğurlamayı, avcılar için yakarışları, hastalara okunan şifa dualarını. Ama bu sözler onda yer tutmuyor, bir kuşun ötüşü gibi değip geçiyordu.

Ram her ritüelden sonra sorardı:

“Ne anladın?”

Mad cevap verirken ezberi tekrar etmezdi. Kendi kelimesini arar, bulamazsa susardı. Ram'ın huzursuzluğu da oradan başlardı.

Bu köyde insanların birbirini öldürmesi yasaktı. Kadınlar Tanrıça Ninhursag'ın koruması altındaydı, onlarsız yapılan her iş uğursuz sayılırdı. Mad bu kuralları öğreniyor ama onları olduğu gibi içine almıyordu. Önce kendisinin ikna olması gerektiğini hissediyordu.

“Bir şeyi öğrenince onunla yaşamak zorundaysam,” dedi bir gün, “öğrenmemek daha özgür değil mi?”

Ram kaşlarını çatı.

“Ormandaki atlardan daha özgür kim var?” dedi. “Ama bak, sonunda avlanmaktan kendilerini koruyamıyorlar. Eğitilselerdi bu kadar kolay av olurlar mıydı?”

“Ben korkmadan yaşamak istiyorum,” dedi Mad.

“Burada Ninhursag'ın korumasındasın,” diye karşılık verdi Ram.

Mad cevap vermedi. Gözleri tapınağın karşısındaki Ninhursag heykeline kaydı. Taş yüz ona bir şey söylemiyor gibiydi.

“Beni dinlemiyorsun,” diye çıkıştı Ram. “Akıl neredede?”

“Balıkları düşünüyordum,” dedi Mad. “Nehirde akıntı onları nereye

götürüyorsa oraya gidiyorlar. İnsanı da götüren böyle bir akıntı yok mu?"

Ram'ın sesi sertleşti.

"Anlaşıldı. Sen hiçbir şeye inanmıyorsun."

"İnanıyorum," dedi Mad. "Ama önce görmek istiyorum. Ne olursa."

Ram derin bir nefes aldı. Bu tartışmanın sınırına geldiklerini ikisi de biliyordu.

"Uzaklara gidenler geri dönmedi," dedi. "Kapatalım bu konuyu. Şimdi dinle."

Ram ilk defa bir çocuğu eğitiyordu. Eliyle değil, diliyle zorlanıyordu. Mad'ın öğrenmeye isteksiz, kayıtsız tavrına müdahale etmekten kendini alamıyordu.

"Öğrenmeyi sevmelisin, Çocuk," diye bastırdı.

"Duaları mı?"

"Tapınakta sadece dua öğrenmek yetmez. Başka hakikatleri de öğrenmelisin."

"Ne hakikatleri?"

"Mesela şunu: Her şey bir soruyla başladı. Tanrıların Bahçesi'nde yaşayan insanlar, ellerindeki arpa tohumunun toprakta filizlendiğini gördüler. Bu, öğrendikleri ilk sırdı. Sonra elmanın tohumuna baktılar. Kimse o sert çekirdeğin içinden kırmızı, sulu bir meyvenin çıkacağını tahmin edemezdi. İşte ilk hakikat buydu: Görünen ile öz birbirine benzemez."

Mad ses çıkartmadan dinliyordu.

"İnsanlar bu merakla her şeyin tohumunu aramaya başladı. Tanrılar korktu. 'Ya bir gün kendi özümüzü de merak ederlerse?' dediler. İşte sürgün böyle başladı. İnsanlar meraklarının bedeli olarak yeryüzüne gönderildi."

Ram bir an durdu.

"Yıllar sonra yalnızca Ninhursag onlara acıdı. Bir kayanın içine gizlenerek Arge'ye indi. İnsanlara yalnızca korunmayı değil, ateşi, toprağı ve madeni de öğretti. İnsanların yazgısı burada şekillendi."

Mad heykelin taş gözlerine baktı.

"Sen kaç yaşındasın?" diye sordu.

"Bilmiyorum."

"Kaç yıldır bu tapınaktasın?"

"Bilmiyorum."

"Hiç bu köyden uzağa gittin mi?"

"Hayır."

Mad sustu. Bu cevaplar ona kimseyle paylaşmak istemediği birçok fikir verdi.

O taş heykelin suskunluğundan bile daha ağır bir sessizlik çöktü aralarına.

Sonra, "Tara'nın yanına gidiyorum," dedi ve döndü.

Ram onun ardından baktı.

Mad'in adımlarının sesi, tapınağın taşları arasında cevabı olmayan bir soru gibi yankılandı.

24. Bölüm

Tara'nın yanına geldiğinde onu kulübenin bir köşesinde, Tara'yemlerken buldu.

Mad'ı görür görmez koşup boynuna sarıldı. Ama çocuğun yüzündeki o donukluk, sevincin hemen arkasından içini acıttı.

"Hasta mısın?" diye sordu, sesi farkında olmadan titreyerek.

"Hayır," dedi Mad.

"Neden böyle bakıyorsun o zaman?" diye üsteledi, avuçlarıyla yüzünü yoklayarak.

Mad bir an sustu. Kendi içine eğilmiş biri gibi, mırıldandı:

"Burada sıkılıyorum. Bazen nefesim daralıyor."

Tara irkildi. İçine soğuk bir ürperti indi.

"Ne yapmak istiyorsun?" dedi alçak bir sesle.

"Bilmiyorum," dedi Mad. "Yalnız kalacağım, kimsenin beni bulamayacağı bir yere. Belki başımı alıp uzaklara giderim. Uzaklarda ne var hep merak ediyorum."

"Nereye gideceksin? Hem ben sensiz ne yaparım?"

Tara'nın sesindeki sertlik, korkusunun kabuğu ydu.

Mad gözlerini kaldırıp ona baktı.

"Yapma Tara," dedi. Sesi ne isyankârdı ne de çocukça.

"Beni seviyorsun diye burada tutma. Sevgin beni korumuyorsa, zincir olmasın. Burada huzur bulamıyorum."

Bu sözler Tara'nın içine ağır oturdu.

Kaybetmek ile tutmak arasındaki çizgi ilk kez bu kadar netti.

Cevap vermedi.

Mad ocağın başına çöktü, Büyülü'dil'i eline aldı.

Dudaklarına götürdü. Çıkan ses ne bir gösteriydi ne de bir çağrı; içinde tutulmuş bir şeyin dışarı sızması gibiydi.

Tara karşısına geçti, konuşmadan dinledi. Ezgi uzadıkça, kulübenin içi daha da daraldı.

Ses bittiğinde ateşin çıtırtısı bile fazla geliyordu.

"Acıktın mı?" diye fısıldadı Tara.

"Canım istemiyor."

"Tar'a binmek ister misin?"

"Hayır."

Bir süre öylece oturdular. Sonra Tara, konuyu başka yere çekmek ister gibi konuştu:

"Avcılar yarın ormana gidiyor.

Mad "Sen de gidecek misin?" diye sordu.

"Evet."

"Ben de seninle geliyorum."

Tara'nın yüzü sertleşti. Mad'ın kararlılığını görünce içinde bir korku kıpırdadı.

"Olmaz! Orman tehlikelidir. Kötü büyüler vardır."

Mad omuz silkti.

"Korkmuyorum. Korkmamayı öğrendim."

"Babanın başına gelenleri unuttun mu?" dedi Tara.

"Ram, insanın inanmadığı şeyin ona hükmedemeyeceğini söylüyor."

Tara öfkeyle doğruldu.

"Ram sana tapınağı öğretmesi gerekirken seni ormana mı hazırlıyor?"

Mad sakın ama kararlıydı.

"Yarın seninle geliyorum. Gelmezsen tek başıma giderim."

O anda Tara anladı.

Karşısındaki artık yalnızca bir çocuk değildi.

Gitmeye karar vermiş biri vardı.

Onu durdurmak, onu kaybetmek olacaktı.

"Peki," dedi sonunda. "Ama ne dersem onu yapacaksın. Yanımdan ayrılmayacaksın."

Mad hafifçe gülümsedi.

"Anlaşılan kurallar ormanda da peşimi bırakmayacak."

Ayağa kalktı.

"Ram'a söyleyeyim. Sabah görüşürüz."

Mad dışarı çıkarken Tara arkasından baktı.

Bir anne, çocuğunu yanında tutarak mı korurdu, yoksa gitmesine izin vererek mi?

Bilmiyordu. Bildiği tek şey, her iki yolun da can yaktığıydı.

25. Bölüm

Akşam, tapınağın ağır havasında iki irade karşı karşıya duruyordu. Mum titriyor, titrek ışığı bile gölgelerin arasında kayboluyordu. Ram'ın sesi boğuklaştı:

"Ne diyorsun sen? Bu olmaz. Ninhursag buna razı gelmez."

Mad susuyordu. Sessiz bakışları, söylenmemiş her sözden daha sertti. "Ninhursag'ın buna kızacağını sanmıyorum," dedi.

Ram bir adım attı, fakat görünmez bir duvara çarpmış gibi durdu. "İnanmamak..." diye fısıldadı. "Bu sözü tapınakta nasıl söylersin?"

Sesi bu kez çatallandı, kırıldı.

"Gitme... Bunu Tanrıça için değil, yalnızca kendim için söylüyorum."

Mad sakin kaldı.

Bu, çoktan yolunu çizmiş birinin değişmez sükûnetiydi.

"Öyleyse anlaşalım," dedi.

"Sabaha kadar bir işaret gelmezse, bunu Tanrıça'nın sessizliği sayacağım. Ormana gideceğim. Sen de beni durdurmayacak, giderken koruyucu sözlerini okuyacaksın."

Ram'ın yüzü bir anda soldu.

Bu, itirazdan öteydi; köklerinden sökülüp atılan bir düzen gibiydi.

"Delilik bu," dedi. "Bunları sana Tara mı öğretiyor? Ben tapınağa girdiğim gün, bir daha ailemin yanına dönmedim."

Mad cevap vermedi.

Yere uzandı, derileri üzerine çekti. Başını içlerine gömdü.

Bu, kaçmak değil; konuşmayı kapatan bir vedaydı.

Geri dönüşün olmadığı yerde duran bir suskunluk.

Ram köşeye çöktü.

Dudaklarından dökülenler artık dua değildi.

"Ormanda başına bir iş gelirse bu uyarılarımı hatırlarsın," dedi.

Bir an durdu, nefesini topladı. İçinde biriken acı çoktan taşıyordu.

"Herkes için dua edeceğim... ama senin için asla."

Mad'ın sesi derilerin altından geldi.

Düz, soğuk, kararlı:

"Ninhursag beni yaşattı. O korur. Duaları ben de biliyorum. Senin sözlerin bana yetmez."

Tapınakta sessizlik daha da ağırlaştı.

26. Bölüm

Gün ağarırken, avcılarının bir kısmı atlarına binmiş, diğerleri ise yaya

olarak hazırlıklarını tamamlamıştı.

Yola koyulmadan önce köy meydanında kısa, samimi vedalar yaşanıyordu.

Tara, atı Tar'ın yularını tutmuş, yanında yürüyordu.

Arada bir tapınağa doğru bakıyor, dudakları kıpırdamadan içinden küçük bir umut geçiriyordu.

Nefesinin taş basamaklara kadar uzanıp orada bir iz bıraktığını hayal etti.

Kafile ormana doğru ilerledikçe Tara'nın içindeki sıkışma hafifler gibi oldu.

Adımlar çoğaldı, düşünceler ufaldı ve dağıldı.

Tam bu rahatlamaya kendini bırakacakken, arkasına son kez baktı.

Taş basamaklardan bir yıldırım gibi aşağı koşan Mad'ı gördü.

"Tara! Tara!" diye haykıırıyordu.

Tara'nın içi bir anda boşaldı. Ne sevinç kaldı, ne itiraz. Olduğu yerde kök salmış bir ağaç gibi durdu, Mad gelene kadar kıvıldamadı.

"Nerede kaldın?" dedi. "Gelmeyeceksin sandım."

Mad nefes nefese kalmıştı.

"Ram, son ana kadar beni bırakmadı," dedi. "Bir işaret bekledi."

Tara gözlerini aniden kaçırdı.

"Ne işareti?"

Mad omuz silkti.

"Tanrıça'nın işareti. Sonra anlatırım. Şimdi kafileye yetişelim."

Avcıların yanına vardıklarında Mad'ı görenler şaşkınlıkla duraksadı.

Bakışlar hep birlikte, kısa bir an için tapınağa kaydı.

Oradan hiçbir ses, hiçbir işaret gelmedi.

Bu sessizlik, herkes için bir onay, yeterli bir cevaptı.

Kafile yeniden yürümeye başladığında, Mad aralarındaydı.

Kimse bir şey sormadı.

27. Bölüm

Mevsimin getirdiği keskin soğukta avcılar sık mola verip ateş yakıyordu. İlk günü neredeyse sadece yürüyerek geçirmişlerdi. Av bulmakta zorlanıyorlardı. Neyse ki içlerinde iyi iz sürenler vardı. Asıl avlanacakları bölgeye vardıklarına inanınca kamp kurup geceyi orada geçirdiler.

Geceyi yırtan yalnızca kurt ve çakal sesleriydi. İlk kez ormanda